

Fővárosi Ítéletábla

6.Pf.20.001/2023/6.

A Fővárosi Ítéletábla dr. Bölskey Zsolt ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt I.r. felperes (felperes címe) I. rendű, II.r. felperes (II.r. felperes címe) II. rendű, III.r. felperes (III.r. felperes címe) III. rendű, IV.r. felperes (IV.r. felperes címe) IV. rendű és V.r. felperes. (III.r. felperes címe) V. rendű felpereseknek a dr. Vég Tibor ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt alperes (alperes címe.) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2022. november 3. napján meghozott 29.P.20.936/2020/98. számú ítélete ellen a felperesek és az alperes által 99., 100., 101. sorszám alatt benyújtott fellebbezések folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéletábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben, a következők szerint változtatja meg:

- az alperes által az I. rendű felperes javára 2022. november 1-től fizetendő járadék összegét 84.579 (nyolcvannégyezer-ötszázhetvenkilenc) forintról 100.579 (százezer-ötszázhetvenkilenc) forintra felemeli;
- az alperes által a II. rendű felperesnek fizetendő kártérítés összegét 4.276.757 (négymillió-kétszázhetvenhatezer-hétszázötvenhét) forintról 10.545.652 (tízmillió-ötszáznegyvenötezer-hatszázötvenkettő) forintra felemeli, azzal, hogy abból 10.000 (tízezer) forint helyett 2013. február 12. napjától 430.000 (négy százharmincezer) forint után, 15.000 (tizenötezer) forint helyett 2013. szeptember 30. napjától 220.500 (kétszáz húszezer-ötszáz) forint után, 15.000 (tizenötezer) forint helyett 2013. szeptember 30. napjától 214.500 (kétszáz tizen négyezer-ötszáz) forint után, 357.582 (háromszázötvenhétézer-ötszáznyolcvankettő) forint helyett 2013. szeptember 9. napjától 715.164 (hétszáz tizenötezer-százhatvan négy) forint után, 36.000 (harminchatezer) forint helyett 2015. január 14. napjától 72.000 (hetvenkétezer) forint után, 27.430 (huszonhétézer-négy százharminc) forint helyett 2013. december 17-től 54.860 forint után, 3.000.000 (hárommillió) forint helyett 2012. július 7. napjától 5.000.000 (ötmillió) forint után köteles az alperes megfizetni az elsőfokú ítéletben meghatározott mértékű kamatokat;
- kötelezi az alperest, hogy 2022. november 1. napjától minden hónap 10. napjáig véghatáridő nélkül fizessen meg a II. rendű felperesnek 32.500 (harminckétezer-ötszáz) forint járadékot;

- az alperes által a IV. rendű felperesnek fizetendő kártérítés összegét 105.383 (százötezer-háromszáznolcvanhárom) forintról 6.825.035 (hatmillió-nyolcszázhuszonötezer-harmincöt) forintra felemeli azzal, hogy abból 100.000 (százezer) forint helyett 2012. július 7. napjától 4.000.000 (négymillió) forint után, 5.383 (ötezer-háromszáznolcvanhárom) forint helyett 2018. augusztus 15. napjától 123.276 (százhuszonháromezer-kétszázhetvenhat) forint után köteles az alperes az elsőfokú ítéletben meghatározott mértékű kamat megfizetésére, továbbá kötelezi 140.300 (száznegyvenezer-háromszáz) forint után 2017. november 11. napjától, 2.486.659 (kétmillió-négyszáznolcvanhatezer-hatszázötvenkilenc) forint után 2013. július 25. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat megfizetésére;

- kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a IV. rendű felperesnek 2022. november 1. napjától minden hónap 10. napjáig véghatáridő nélkül havi 3.400 (háromezer-négyszáz) forint járadékot.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 264.100 (kétszázhatvannégyezer-egyszáz) forint, a II. rendű felperesnek 388.600 (háromszáznolcvannyolcezer-hatszáz) forint, a III. rendű felperesnek 547.100 (ötszáznegyvenhétezer-egyszáz) forint elsőfokú perköltséget.

Kötelezi az V. rendű felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 672.300 (hatszázhetvenkétezer-háromszáz) forint elsőfokú perköltséget.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 88.900 (nyolcvannyolcezer-kilencszáz) forint, a II. rendű felperesnek 121.285 (százhuszonegyezer-kétszáznolcvanöt) forint, a III. rendű felperesnek 172.262 (százhetvenkétezer-kétszázhatvankettő) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az V. rendű felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 336.200 (háromszázharminchatezer-kétszáz) forint másodfokú perköltséget.

Ezt meghaladóan a IV. rendű felperes és az alperes a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk kötelesek viselni.

Kötelezi az alperest, hogy e határozat jogerőre emelkedésétől számított 60 napon belül 1.568.763 (egymillió-ötszázhatvannyolcezer-hétszázhatvanhárom) forint fellebbezési illetéket, az V. rendű felperest, hogy ugyanezen határidőn belül 1.100.000 (egymillió-egyszázezer) forint fellebbezési illetéket fizessen meg az államnak az állami adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára.

A fennmaradó 625.000 (hatszázhuszonötezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított, a fellebbezések elbírálása szempontjából releváns tényállás szerint az I. és a II. rendű felperesek 2012. július 7-én idegenhibás közlekedési baleset részesei voltak. A baleset bekövetkezéséért kizárólag annak a gépjárműnek a vezetője volt felelős, amelynek üzemben tartója a baleset időpontjában az alperesnél rendelkezett kötelező gépjármű felelősségbiztosítási szerződéssel.

[2] A balesetben az I. rendű felperes a jobb lábszár II. fokban kinyílt szilánkos törését és a jobb combcsont térd ízületi vége oldalsó bütykének letörését szenvedte el. A baleseti sérülésekből az I. rendű felperes visszamaradt állapota összességében 30%-os baleseti eredetű munkaképesség-csökkenéssel jellemezhető, állapota végleges. Az I. rendű felperes a perbeli balesettel okozati összefüggésben 2012. július 7. és 2014. szeptember 3. között többször állt kórházi kezelés alatt, összesen 9 műtéten esett át, az elsődleges orvosi ellátását követően kb. fél év időtartamban teljes ápolásra, a további műtéteket követően fél-egy hónap időtartamban részleges gondozásra szorult. Az I. rendű felperes funkcionális állapota az elszenvedett sérülésekhez képest jónak mondható, de nem zárható ki teljes bizonyossággal újabb sipolyképződés és fertőzés kialakulása, amely további aktív gyógykezelést tesz szükségessé. A mankó használatát 2016 augusztusában hagyta el, ezt követően alkalmassá vált személygépkocsi rövidtávú vezetésére. Rövid időtartamban képes a közepesnél nem nehezebb körbe tartozó munkák elvégzésére, ezt meghaladó időtartamban végzett munka a sérült alsó végtagjának a túlterheléséhez vezet. Az I. rendű felperes a balesettel okozati összefüggésben csak kb. egy órát tud egyhelyben ülni, a jóval hosszabb járkálás, tehermozgatás végzésére nem képes. Az I. rendű felperes erejének nagyfokú megfeszítésével sem képes az üzemben a gyártási folyamat textilipari folyamatában tevőlegesen részt venni. Minden olyan szabadidős tevékenységben jelentős mértékben korlátozva van, amely sérült alsó végtagjának huzamosan fokozott megterhelésével jár. Az I. rendű felperes jelenleg érdemi pszichés zavarban nem szenved, az I. rendű felperesnél a perbeli balesettel okozati

összefüggésben alkalmazkodási zavar tünetei jelentek meg, melyben alapszemélyisége is közrehatott. Pszichiátriai kezelésben nem részesült, pszichés zavara az eltelt időszakban spontán lezajlott.

[3] A balesetben a II. rendű felperes a jobb hüvelykujj középcsont bázisán elmozdulásos törést, zúzódást szenvedett el, melyet műtétilag gyógykezelték. A II. rendű felperes baleseti eredetű munkaképesség-csökkenésének mértéke 20%, amely végleges. Az egészségkárosodás a jobb kézfej fájdalmas mozgáskorlátozottságában, csökkent szorítóerejében és terhelhetőségében nyilvánul meg. Kis mértékű idegkárosodást is kimutattak a II. rendű felperesnél, és nyaki gerinc degeneratív elváltozásokban is szenved. A baleseti sérülés felszínre hozta és felerősítette az eredeti anatómiai elváltozások által meghatározott tüneteket, a II. rendű felperes tüneteinek kialakulásában mind a II. rendű felperes természetes sorsszerű megbetegedése, mind a baleseti sérülése szerepet játszott, az utóbbi nagyobb jelentőséggel. A II. rendű felperes 2012. július 7-től október 8-ig állt több alkalommal városi kórházi kezelés alatt. Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a II. rendű felperes sérülésének gyógytartama hozzávetőleg egy hónapban határozható meg, ezen időtartam alatt a tisztálkodás, étkezés és a saját maga ellátását szolgáló egyéb tevékenységek elvégzéséhez segítségre szorult. Ápolásra nem volt szüksége, mert a járóképességét megőrizte, tisztálkodása, öltözködése szempontjából nem határozható meg a segítségre szorultság konkrét időtartama, mivel a jobb kezének csökkent használhatósága sokáig fennállt. 2013 szeptembere óta az állapota végleges.

[4] A II. rendű felperes nem teljesen képtelen a háztartási és a ház körüli munkák elvégzésére, de számára a fokozottan veszélyes és nagyobb erőfeszítést, óvatosságot igénylő, közepesnél nagyobb erőfeszítésű háztartási, ház körüli munka egyáltalán nem javallott. A II. rendű felperes tényleges gyógyulásának időtartamában a tömegközlekedés használatának nehezítettsége miatt kísérő igénybevétele indokolt volt. A II. rendű felperest a kialakult állapota jelenleg is akadályozza a tanult és a gyakorlatban végzett munkája ellátásában, és minden olyan szabadidős tevékenységben is, amelyhez mindkét kéz kifogástalan együttműködése szükséges. A II. rendű felperes az alapszemélyisége hátterén a perbeli balesettel és annak következményeivel okozati összefüggésben kialakult elhúzódó alkalmazkodási zavar javuló tüneteiben szenved, pszichés zavara már nem olyan jellegű és mértékű, hogy pszichiátriai szakorvosi kezelést venne igénybe. A pszichés zavar fenntartásában szerepet játszó családi konfliktushelyzet is összefügghet a felperesek által elszenvedett baleset következményeivel.

[5] A III. rendű felperes az I. és a II. rendű felperes tulajdonában álló, zoknikötéssel foglalkozó családi vállalkozás, gazdálkodó szervezet, melynek ügyvezetői az I. és a II. rendű felperesek voltak. A baleset idején 2-3 műszakban 4 dolgozót 8 órás munkaidőben foglalkoztattak, a balesetet követően az I. és a II. rendű felperes, valamint egy varrónő dolgozott 4 órában a III. rendű alperesnél. A II. rendű felperes tartotta a megrendelőkkel a kapcsolatot, gondoskodott a cég könyveléséről, az árubeszerzésről, a pénzügyek intézéséről, továbbá részt vett a csomagolásban és a kiszállításban is. Kizárólag az I. rendű felperes rendelkezett a zoknikötéshez szükséges gépek kezeléséhez szükséges ismeretekkel. A III. rendű felperes az ügyvezetők balesete miatt bizonyos megrendeléseket

nem tudott teljesíteni, ezek alapján 2012 évre összesen 12.816.419 forint elmaradt haszna merült fel.

[6] A megállapított tényállás szerint a IV. rendű felperes – az I. és a II. rendű felperesek gyermeke - az elsőfokú ítélet meghozatalakor aszténiás, (dependens) személyiségzavar hátterén, többféle reaktíváló tényező hatására létrejött alkalmazkodási zavarban, szorongásos-depresszióban - amelynek tünetei gyógykezelés hatására javulóban voltak - és szomatizációs zavarban szenvedett. A baleset előtt sem rendelkezett olyan stabil személyiségjegyekkel, amelyek megfelelővé tették volna az egyéniségét a terveinek gyakorlati kivitelezésére. Lelki alkata a balesetet megelőzően exponálódott jellegű volt, a körülmények miatt ez csak a baleset után jött felszínre: a baleset tette hangsúlyosabbá a szülei támogatása adta biztonságérzet fontosságát, amely a baleset által számára elveszett. Pszichés zavara túlnyomóan természetes kórokok következtében jött létre, amely pszichiátriai szakorvosi kezelés hatására javult, és abban további javulás várható, a lezárási időtartam meghatározhatatlan, a IV. rendű felperes által szedett antidepresszáns és szorongásoldó gyógyszerek alkalmazása indokolt. A gyógyszerek mellett sem jött meg az áttörés, ahol megindulhatott volna személyiségének kibontakozása. Képes volt feldolgozni a szülei balesetét követően kialakult élethelyzet változásainak következményét, a pszichés feldolgozó munkát alapszemélyiségéből fakadó következmények akadályozhatják. Társas kapcsolatait a szülei perbeli balesete nem érintette. Mozgásszervi panaszai természetes eredetű betegségére visszavezethetők, melyek szempontjából a szülei balesetét követő fokozottabb fizikai megterhelés általános, átmeneti állapotrosszabbító hatással bírt, ennek hatása 2017. májusában már nem állt fenn.

[7] Az V. rendű felperes a IV. rendű felperesnek a káreseményt megelőzően alapított, egyszemélyes gazdasági társasága, amelyben csak a IV. rendű felperes dolgozott. Szülei balesetének időpontjától a IV. rendű felperes a tevékenységeket nem folytatta. Az V. rendű felperes tevékenysége korábban reklámügynöki tevékenység, szórakozóhelyek, programok hirdetéseinek kezeléséből állt.

[8] Az alperes peren kívül az I. rendű felperes részére 3.659.200 forint tőkét és 247.325 forint kamatot, a II. rendű felperes részére 2.033.370 forint tőkét és 105.829 forint kamatot, a III. rendű felperes részére 568.664 forintot, a IV. rendű felperes részére 418.975 forintot fizetett ki.

[9] A felperesek a módosított keretükben kérték, hogy a bíróság kötelezze az alperest az I. r. felperes részére vagyoni kártérítésként 8.544.754,- forint, nem vagyoni kártérítésként 10.000.000,- forint, valamint - az alperes által térítetteken felül - a 2015. január 1-től 2015. december 31. napja közötti időszakra további havi 117.809 forint, a 2016. január 1. és 2016. március 7. közötti időszakra további havi 120.202 forint, a 2016. március 8. és 2016. december 31. napja közötti időszakra további havi 121.202 forint, a 2017. január 1. és 2017. december 31. közötti időszakra további havi 124.478 forint, a 2018. január 1. és 2018. december 31. közötti időszakra további havi 126.924 forint, a 2019. január 1. napja és 2019. június 30. közötti időszakra további havi 129.075 forint, a 2019. július 1. és 2019. december

31. napja közötti időszakra további havi 102.367 forint, a 2020. január 1. és 2020. december 31. közötti időszakra további havi 104.746 forint, a 2021. január 1. és 2021. december 31. közötti időszakra további havi 107.108 forint, és 2022. január 1. napjától havi 109.579 forint jövőben esedékessé váló járadék, a II. r. felperes részére vagyoni kártérítésként 4.651.971 forint, nem vagyoni kártérítésként 5.000.000 forint, valamint 2011. január 1. napjától havi 58.000 forint jövőben esedékessé váló járadék, a III. r. felperes részére vagyoni kártérítésként 17.293.084 forint, a IV. r. felperes részére vagyoni kártérítésként 3.130.943 forint, nem vagyoni kártérítésként 10.000.000,- forint valamint 2015. január 1. napjától havi 1.240forint, 2021. január 1. napjától havi 2.440 forint, 2022. január 1 napjától havi 3.400 forint jövőben esedékessé váló járadék, az V. r. felperes részére vagyoni kártérítésként 15.746.457 forint, illetve ezen követelések keresetben megjelölt részösszegei után a szintén a keresetlevélben megjelölt időpontoktól számított késedelmi kamat megfizetésére.

[10] Az alperes a módosított ellenkérelmében vitatta a kereset összecszerűségét.

[11] Az elsőfokú bíróság az ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 20.147.223 forintot, és abból 113.334 forint után 2013. augusztus 7. napjától, 49.645 forint után 2013. április 7. napjától, 18.000 forint után 2012. július 16. napjától, 91.402 forint után 2013. november 2. napjától, 150.000 forint után 2012. december 15. napjától, 210.000 forint után 2013. szeptember 2. napjától, 129.000 forint után 2012. október 31. napjától, 242.721 forint után 2013. július 4. napjától, 1.077.310 forint után 2013. szeptember 30. napjától, 1.019.419 forint után 2013. december 25. napjától, 400.000 forint után 2013. május 7. napjától, 100.000 forint után 2014. április 8.napjától, 150.000 forint után 2014. augusztus 8. napjától, 2.134.318 forint után 2015. június 30. napjától, 133.312 forint után 2012. augusztus 15. napjától, 54.752 forint után 2012. szeptember 12. napjától, 61.428 forint után 2014. április 30. napjától, 76.000 forint után 2015. szeptember 8. napjától, 56.000 forint után 2014. augusztus 8. napjától, 403.666 forint után 2019. március 15. napjától, 465.708 forint után 2015. július 01. napjától, 494.424 forint után 2016. július 01. napjától, 533.736 forint után 2017. július 01. napjától, 563.088 forint után 2018. július 01. napjától, 294.450 forint után 2019. március 31. napjától, 134.202 forint után 2019. szeptember 30. napjától, 296.952 forint után 2020. július 01. napjától, 325.296 forint után 2021. július 01. napjától, 295.790 forint után 2022. május 31. napjától, 4.700.000 forint után 2018. augusztus 15. napjától, 5.000.000 forint után 2012. július 7. napjától kezdődően a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot, továbbá 2022. november 1. napjától minden hónap 10. napjáig véghatáridő nélkül havi 84.579 forint járadékot.

[12] Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II.r. felperesnek 4.276.757 forintot, és abból 34.213 forint után 2012. augusztus 23. napjától, 28.635 forint után 2012. augusztus 23. napjától, 18.000 forint után 2012. augusztus 23. napjától, 19.560 forint után 2013. november 27. napjától, 10.000 forint után 2013. február 12. napjától, 2.000 forint után 2013. február 12. napjától, 616.059 forint után 2014. szeptember hó 30. napjától, 15.000 forint után 2013. szeptember hó 30. napjától, 15.000 forint után 2013. február hó 12. napjától, 357.582 forint után 2013. szeptember hó 09. napjától, 36.000 forint után 2015. január 14. napjától, 27.430 forint után 2013. december 17. napjától, 3.000.000 forint után

2012. július 7. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát.

[13] Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a III. rendű felperesnek 14.483.632 forintot, és abból 12.816.419 forint után 2012. 08. 24. napjától, 1.441.362 forint után 2013. 03. 25. napjától, 225.851 forint után 2013. április 7. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát.

[14] Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a IV. rendű felperesnek 105.383 forintot, és abból 5.383 forint után 2018. augusztus 5. napjától, 100.000 forint után 2012. július 7. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát.

[15] A perköltség viseléséről akként rendelkezett, hogy mindegyik fél maga viseli a saját perköltségét. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[16] Kötelezte a III. és az V. rendű felperest egyetemlegesen, hogy 750.000 forint, az alperest, hogy 750.000 forint illetéket fizessen meg az állam javára. Kötelezte az I. a II. a III. aIV. és az V. rendű felperest egyetemlegesen, hogy 1.137.750 forint, az alperest, hogy a 1.137.750 forint költséget fizessen meg a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Hivatalának felhívásában megjelölt időben és módon.

[17] Az elsőfokú bíróság ítéletének a felperesek és az alperes fellebbezésével érintett tételekre vonatkozó indokolása szerint az alperes a lefolytatott bizonyítás eredményéhez képest nem vitatta, hogy biztosítottjának magatartása jogellenes volt, és azt sem, hogy az azzal okozati összefüggésben bekövetkezett felpereseket ért károk megtérítésére a kötelező gépjármű felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény (Kgfb. törvény) 12. §-a alapján köteles. Az elsőfokú bíróság a döntését a fellebbezésekkel támadott tételek tekintetében elsődlegesen az általa aggálytalannak tekintett orvosszakértői bizonyítás eredményére alapozta.

[18] Az I. rendű felperes gyógyszerköltség, valamint háztartás és ház körüli kisegítő költségét pótló járadék iránti igényét nem találta eltúlzottnak. A 2022. november 1. napjától fizetendő járadék összegét a lejárt járadékhoz hasonlóan, havi 5.000, illetve 29.579 forintban határozta meg.

[19] Az I. rendű felperes közlekedési költséget és kísérő többletköltségét pótló járadék iránti igényét elutasította, mert az igazságügyi szakértői vélemény szerint az I. rendű

felperes számára a közlekedési kísérő 2016. augusztusát követően szükségtelen volt, az I. rendű felperes alkalmassá vált személygépkocsi rövidtávú vezetésére, és nem volt bizonyított, hogy az I. rendű felperes vezet hosszabb távon.

[20] Az I. rendű felperes nem vagyoni kártérítés iránti követelése kapcsán kiemelte a tényállásban rögzített, az I. rendű felperes által elszenvedett sérüléseket és munkaképesség-csökkenést, a kórházi kezelések és a műtétek számát, valamint azt a körülményt, hogy 2016. augusztusáig az I. rendű felperes csak mankóval volt képes közlekedni. Mérlegelése szerint 7.500.000 forint alkalmas arra, hogy az I. rendű felperes által átélt fájdalommal együtt elszenvedett, részletesen megjelölt hátrányokat - ideértve a hosszú időn át tartó felépülést, a maradandó egészségkárosodást, az I. rendű felperes baleset bekövetkezése előtti és az azt követő életminősége közötti különbséget és valamint a baleset bekövetkeztének időpontjában fennálló ár- és értékviszonyokat – hozzávetőlegesen kiküszöbölje. Az alperest 2.500.000 forintos térítésére tekintettel kötelezte 5.000.000 forint megfizetésére.

[21] Az elsőfokú bíróság tényként állapította meg, hogy a II. rendű felperes 2012. július 7-től 2012. július 25-ig és 2012. október 1-től 8-ig kórházi kezelés alatt állt. Sérülésének gyógytartamát az aggálytalannak értékelt szakértői vélemény alapján egy hónapban határozta meg. A II. rendű felperes ápolás, gondozás, gyógyszer- és közlekedési többletköltség, valamint kísérő költsége iránti igényét is erre az időszakra fogadta el, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kiemelte a szakvéleményre hivatkozva, hogy a gyógytartam ideje alatt a II. rendű felperes a tisztálkodás, az étkezés, és a saját maga ellátását szolgáló egyéb tevékenységek elvégzéséhez segítségre szorult, ennek lejártát követően a jobb kezének fájdalmas mozgáskorlátozottsága miatt annak használhatósága továbbra is csökkent, de nem szorult arra, hogy őt más személy gondozza. A Pp. 206. § (3) bekezdése alapján a kár bekövetkeztének időpontjában fennálló ár- és értékviszonyokra figyelemmel a gondozás költségét 10.000 forintban határozta meg.

[22] A gyógyszerköltség kapcsán kifejtette, hogy a szakvélemény szerint a II. rendű felperes nyaki gerinc degeneratív elváltozásokban szenved, a baleseti sérülése hozta felszínre és erősítette fel az eredeti anatómiai elváltozások által meghatározott tüneteket, így azokban mind a II. rendű felperes természetes sorsszerű megbetegedése, mind a baleseti sérülése szerepet játszott, az utóbbi nagyobb jelentőséggel. Kifejtette, hogy az alperes csak abban az arányban köteles megtéríteni a kárt, amennyiben a baleseti sérülésre vezethető vissza. Ennek figyelembevételével az alperes peren kívül történt térítésével a követelést kielégítettnek tekintette. A közlekedési többletköltséget a tömegközlekedés használatának nehezítettsége miatt a szakértő által megállapított tényleges egy hónapos gyógyulási időre tekintettel, összesen 15.000 forintban fogadta el. A kísérő többletköltségét is szintén egy hónapot figyelembe véve, összesen 15.000 forintban állapította meg.

[23] A háztartási költség és a ház körüli segítő költsége iránti igény kapcsán a szakvélemény alapján azt állapította meg, hogy a II. rendű felperes nem teljesen képtelen a háztartási és ház körüli munkák végzésére, számára csak a fokozottan veszélyes és nagyobb erőfeszítést, óvatosságot igénylő, közepesnél nagyobb erőfeszítésű háztartási, ház körüli

munka egyáltalán nem javallott. Az elsőfokú bíróság ezért az eseti szakértői véleményben meghatározott nehéz háztartási munkák költségét fogadta el II. rendű felperes káraként, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az eseti szakértői véleményt figyelembe véve nehéz házkörűli munka baleset előtti végzését a II. rendű felperes nem igazolta.

[24] A II. rendű felperes keresetveszteség megtérítése iránti igényét 50%-ban találta alaposnak, mivel a baleseti sérülésen túl az eredeti anatómiai elváltozások is szerepet játszottak a II. rendű felperes tüneteinek a kialakulásában, továbbá a II. rendű felperes pszichés zavarainak fennmaradásában közrehatottak a II. rendű felperes alapszemélyisége, a perbeli balesettel és annak következményeivel okozati összefüggésben kialakult elhúzódó alkalmazkodási zavarai és családi konfliktusai is.

[25] A járadékigényt az igazságügyi szakértői véleményre hivatkozva megalapozatlannak találta, tekintettel arra, hogy a szakértő megállapította, hogy a II. rendű felperes járadékra nem jogosult.

[26] A II. rendű felperest megillető nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásánál figyelembe vette a II. rendű felperes balesetben elszenvedett sérüléseit, 20 %-os, végleges munkaképesség-csökkenését, maradandó egészségkárosodását, a baleseti sérülés által manifesztálódott eredeti anatómiai elváltozások által meghatározott tüneteket, a II. rendű felpereskórházi kezelésének időtartamát, a sérülésének hozzávetőleg egy hónapos gyógytartamát, továbbá azt is, hogy a II. rendű felperest a kialakult állapota jelenleg is akadályozza a tanult és a gyakorlatban végzett munkája ellátásában, továbbá az olyan szabadidős tevékenységeiben is, amelyekben mindkét kéz kifogástalan együttműködése szükséges. Értékelte, hogy a II. rendű felperes az alapszemélyisége háttérén a perbeli balesettel és annak következményeivel okozati összefüggésben kialakult elhúzódó alkalmazkodási zavar javuló tüneteiben szenved, azt is, hogy a pszichés zavar fenntartásában szerepet játszó családi konfliktushelyzet is összefügghet a felperesek által elszenvedett baleset következményeivel, továbbá a II. rendű felperes képes feldolgozni az élethelyzetében a baleset következtében kialakult változásokat. Megítélése szerint mindezeket figyelembe véve a II. rendű felperes általa perbeli baleset miatt elszenvedett hátrányok - az átélt fájdalmak és a baleset bekövetkezése utáni életminőség-romlás - a baleset bekövetkezésének időpontjában fennálló ár- és értékviszonyokat alapul véve 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítéssel küszöbölhető ki. Az alperes e jogcímen megfizetett 1.000.000 forintos térítésére figyelemmel a II. rendű felperes részére 3.000.000 forint megfizetésére kötelezte az alperest.

[27] A III. rendű felperes elmaradt hasznaként elfogadta az alperes által vitatott cég1. megrendelésének lemondásából eredő igényt azzal az indokkal, hogy a baleset után érkezett megrendelés esetében az elmaradt hasznon abból származott, hogy a felpereseknek a balesetből eredő keresőképtelen állapota vissza kellett utasítania a megrendelést. Ezért a III. rendű felperes részére a 2012-es évet illetően 12.816.419 forint és annak kamatai megfizetésére kötelezte az alperest.

[28] A IV. rendű felperes vagyoni kártérítés iránti igényét a tényállásban részletesen ismertetett orvosszakértői vélemény alapján elutasította. Kiemelte, hogy a IV. rendű felperes lelki alkata csak a baleset után jött felszínre, a baleset tette hangsúlyosabbá a szülei támogatása adta biztonságérzet fontosságát, pszichés zavara túlnyomóan természetes kórokok következtében jött létre, abban további javulás várható, amelynek lezajlási időtartama nem határozható meg. A szakvéleményből idézte, hogy a IV. rendű felperes mozgásszervi panaszai a természetes eredetű betegségekre visszavezethetők vissza, melyek szempontjából a szülei balesetét követő fokozottabb fizikai megterhelés általános átmeneti állapotrosszabbító hatással bírt, a balesetre visszavezethető érdemi változás már nem igazolható a testi egészsége szempontjából az igazságügyi szakértő által elvégzett vizsgálat időpontjában.

[29] Megállapította mindezek alapján, hogy a IV. rendű felperes nem bizonyította, hogy az orvosi kezelése kapcsán felmerült közlekedési többletköltség a perbeli balesettel okozati összefüggésben keletkezett, és nem a baleset előtt is fennállt pszichiátriai panasza miatt, illetve, hogy a jövőben is fel fog ilyen költség merülni.

[30] A gyógyszerköltségek iránti igényt 10 %-ban fogadta el 2017. április 30-ig bezárólag, mivel a IV. rendű felperes pszichés zavara túlnyomóan természetes kórokok következtében jött létre, mozgásszervi panaszai pedig természetes eredetű betegségekre vezethetők vissza.

[31] Ugyanezen okokból nem találta bizonyítottnak, hogy a IV. rendű felperes a perbeli balesettel okozati összefüggésben nem tudott dolgozni, fizetés nélküli állományba került, emiatt vonták vissza a megrendelők a cég2-nek adott a megrendeléseiket, és a IV. rendű felperes a balesettel okozati összefüggésben fejezte be a gazdálkodó szervezetben végzett tevékenységét.

[32] A IV. rendű felperes nem vagyoni kártérítés iránti igényének elbírálása során annak tulajdonított jelentőséget, hogy a IV. rendű felperes pszichés zavara túlnyomóan természetes kórokok következtében jött létre, a fokozott fizikai megterhelés az egyéb okból kialakult állapotán rontott, ez azonban átmeneti negatív változás volt. Úgy ítélte meg mindezek alapján, hogy a perbeli balesettel okozati összefüggésben elszenvedett hátrány az életminőségének átmeneti és minimális változása, az ár-érték viszonyokat is figyelembe véve 100.000 forint megfizetésével kompenzálható. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[33] Az V. rendű felperes keresetét teljesen elutasította, mert az V. rendű felperes nem bizonyította, hogy a megrendelőivel kötött szerződéseinek megszüntetésére a perbeli balesettel okozati összefüggésben került sor, és azt sem, hogy a szerződések megszüntetésének hiányában milyen összegű nyeresége keletkezett volna. Kifejtette, hogy az V. rendű felperes nem bizonyította az okozati összefüggést a kiszabott bírság alapjául szolgáló késedelem és a baleset között, valamint azt sem, hogy a IV. rendű felperes a balesettel okozati összefüggésben került táppénzes állományba, illetőleg kizárólag a balesettel okozati

összefüggésben elszenvedett minimális mértékű pszichés zavara eredményezte a munkaképtelenségét, és nem a természetes kórokú betegségei.

[34] A per tárgyának értékét 76.491.797 forintban állapította meg, a felek pernyertességének, illetve pervesztességének arányát közel egyenlőnek találta. Ennek megfelelően rendelkezett a perköltség viseléséről akként, hogy mindegyik fél maga viseli a saját költségét.

[35] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I., a II., a IV. és az V. rendű felperesek, valamint az alperes fellebbezést terjesztettek elő.

[36] Az I. rendű felperes kérte az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, és a részére fizetendő járadék havi 100.579 forintra történő felemelését.

[37] A II. rendű felperes kérte az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, és a neki megítélt kártérítés 9.304.711 forintra, abból 2013. február 12. napjától 430.000 forint után, 2014. szeptember 30. napjától 2.092.287 forint után 2013. szeptember 30. napjától 447.000 forint után 2013. február 12. napjától 214.500 forint után 2013. szeptember 9. napjától 715.164 forint után 2015. január 14. napjától 72.032 forint után 2015. január 14. napjától szintén 54.860 forint után, 2012. július 7. napjától 5 000.000 forint után az elsőfokú ítéletben meghatározott mértékű kamatokra történő felemelését. Kérte továbbá 2015. január 1. napjától véghatáridő nélkül havi 58.000 forint járadék és ennek 2018. augusztus 15. napjától számított kamatai megfizetésére is kötelezni az alperest.

[38] A IV. rendű felperes kérte az alperes által neki fizetendő összeg 13.130.943 forintra, abból 154.100 forint után 2017. november 11. napjától, 19.116 forint után 2018. augusztus 15. napjától, 2.957.727 forint után 2013. július 25. napjától, 10 000.000 forint után 2012. július 7. napjától az elsőfokú ítéletben meghatározott mértékű kamatokra történő felemelését. Kérte továbbá, hogy a másodfokú bíróság kötelezze az alperest 2015. január 1. napjától havi 1240 forint és annak 2018. augusztus 15. napjától számított késedelmi kamata, 2021. január 1. napjától havi 3400 forint járadék megfizetésére.

[39] Az V. rendű felperes kérte az alperes kötelezését 15.746.457 forint és abból 15.183.425 forint után 2012. november 17. napjától, 100.000 forint után 2013. június 4. napjától, 463.032 forint után 2014. április 14. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamat megfizetésére.

[40] A felperesek megsértett jogszabályként a Ptk. 75. § (1) bekezdés, 76. §, 345. § (1) bekezdését, 355. §, 356. §, 357. §-át, 360. §, 301. §, a kötelező gépjármű felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 12. §, 13. §-ának, 27. §-ának rendelkezéseit, valamint a Pp. 3. § (5) bekezdés, 206. § (1), (3) bekezdéseit, illetve 213. § (1) bekezdését jelölték meg.

[41] A felperesek a fellebbezésüket az I. rendű alperes tekintetében arra alapították, hogy a gyógyszerköltség, valamint a háztartási és ház körüli kisegítő költsége összegének megállapítása során az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe az alperes által önként teljesített kifizetéseket. Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolása szerint e részben helyt adott a keresetnek, a járadék összegét azonban nem pontosan határozta meg, az alperes így a bíróság ítélete szerint teljesít, a korábbi önkéntes teljesítést megszüntette. Kérte az I. rendű felperes havi 1.000 forint gyógyszerköltséggel és havi 5.000 forint háztartási és házkörüli kisegítő többletköltségével felemelni a 2022. november 1-jétől megállapított, jövőben lejáráó járadék összegét. A közlekedés és a kísérő többletköltségét pótlójáradék iránti igény elutasítása kapcsán az elsőfokú bíróság bizonyíték mérlegelését sérelmezte, kiemelve, hogy a kiegészítő szakvélemény szerint az I. rendű felperes csak rövid távú vezetésre vált alkalmassá. A csatolt betegéletút alapján igazolt, hogy az I. rendű felperes a bíróság által megjelölt időpontot követően is megjelent távolabbi egészségügyi intézményekben, ami hosszabb távú autóvezetést igényelt (város1, város2), ilyenkor kísérőt is igénybe kellett vennie. Ezért az alperes által korábban fizetett 10.000 forint járadékon felül további 25.000 forinttal, azaz mindösszesen 35.000 forintra kérte a közlekedési többletköltséget és kísérő többletköltségét pótló havi járadék felemelését, utóbb erre tekintettel – számítási hibára hivatkozva – a fellebbezési kérelmét is módosította és 125.579 forintra kérte összesen a járadék felemelését.

[42] A felperesek fellebbezése szerint az elsőfokú bíróság pontatlanul, illetve hiányosan tüntette fel a II. rendű felperes egészségi állapotát a szakvélemény alapján, ezért helytelen következtetéseket vont le. Kiemelték, hogy a szakértői vélemény szerint a II. rendű felperes képes elvégezni a háztartási és ház körüli munkákat, de azok számára fokozott óvatosságot és nagyobb erőfeszítést igényelnek, beleértve a könnyű és közepes nehézségű háztartási munkákat is. Az elsőfokú bíróság megalapozatlanul utasította el részben a háztartási és házkörüli munkák többletköltsége iránti követelését a nehéz munkákra hivatkozva. Az ápolás és a gondozás kapcsán az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a szakvélemény kiegészítését, amelynek tartalmából az tűnik ki, hogy a II. rendű felperes jobb kezének csökkent használhatósága sokáig fennállott, a II. rendű felperes a tisztálkodás és az öltözködés során segítségre szorult, és csak az étkezésre válhatott önállóan képessé. A II. rendű felperes a begipszelt domináns keze miatt kezdetben mindenben segítségre szorult, a gipsz levételét követően is több, mint egy évig nem tudta a kezét megfelelően használni, a tisztálkodás, a fürdés, a hajmosás, a fésülködés, az öltözködés és az egyéb mindennapi szokásos tevékenységek során mindenképp segítségére szorult. Az előzőek alapján 14 hónapra és 10 napra havi 30.000 forint ápolási költség megfizetésére tartott igényt. A szakértői vélemény szerint a II. rendű felperes autóvezetési képtelensége a végállapot kialakulásáig, 2013 szeptemberéig megmaradt, ezért a közlekedési többletköltség és kísérő költsége tekintetében is megalapozatlan az elsőfokú ítélet. A felperesek nyilatkozatai is igazolták, hogy a II. rendű felperes képtelen volt a vezetésre, illetve személygépkocsival szállították őt.

[43] A felperesek érvelése szerint a szakértő a szakvéleményt pontosította a kiegészítő véleményében annyiban, hogy mérsékelt járadékigény elfogadható, ez alapján a gyógyszer többletköltség, közlekedési és kísérő többletköltség, háztartási és ház körüli kisegítő többletköltségének jogcímein összesen havi 58.000 forint indokolt a II. rendű felperes számára.

[44] A keresetveszteséggel kapcsolatosan kiemelték, hogy a nyaki gerinc degeneráció előzményi megbetegedésként nem vehető figyelembe, mivel azzal kapcsolatban panasz, vagy elváltozás 1986-ig visszamenőleg nem került rögzítésre a II. rendű felperes orvosi dokumentációjában (F/69). Megalapozatlannak tartották, hogy a bíróság a II. rendű felperes keresetveszteségének csak a felét ítélte meg arra hivatkozással, hogy a II. rendű felperes egészségi problémáit fele részben degeneratív, a balesettel okozati összefüggésben nem álló pszichés problémák váltották ki.

[45] A nem vagyoni kártérítés kapcsán hivatkoztak arra, hogy az orvosszakértői vélemény a II. rendű felperes munkaképesség csökkenését teljes egészében baleseti eredetűnek tüntette fel. A II. rendű felperes részletesen kifejtette életvitelnek jelentős megváltozását, a megszokott élete teljesen megváltozott, az idegrendszere nem bírta a terhelést, és a mai napig rendszeresen szakember segítségére szorul. Mindezek, a 20% munkaképesség-csökkenés, a pszichés károsodás, és a jelentős mértékben megváltozott életkörülmények, életvitel alapján a 6 000.000 forint nem vagyoni kártérítés iránti igény nem eltúlzott.

[46] A IV. rendű felperes sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a megállapításait kizárólag a 2017. májusában készült szakértői véleményre alapozta, de nem vette figyelembe a peranyagban F/63. alatt becsatolt, szakértői által készített elmeorvos szakértői véleményt. Nem tartotta megalapozottnak a szakértőnek azt a megállapítását, hogy a pszichés zavara túlnyomóan természetes kórokok következtében jött létre, illetve abban további javulás várható. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a peranyagban F/22., 38., 57., 59., 94., 98. és 102. alatt becsatolt orvosi iratokat, melyek igazolták, hogy a IV. rendű felperes pszichés státusza 2017. után sem javult, gyógyszeres kezelése folyamatos. Álláspontja szerint az F/59. alatt csatolt BÉVER listával igazolta, hogy a szülei balesetét megelőzően pszichiátriai kezelésre nem szorult, pszichés problémája nem volt, és azt is bizonyította, hogy korábban nem volt semmilyen mozgásszervi panasza. Az iratok alátámasztották a szakértői megállapítással szemben, hogy a mozgásszervi panaszaira nem csak átmeneti állapotrosszabbító hatással volt szülei balesete. Mivel az elsőfokú bíróság nem teljes körűen vette figyelembe a rendelkezésre álló bizonyítékokat, a tényállást ebben a tekintetben a Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütközően állapította meg.

[47] Az orvosi kezeléssel felmerült közlekedési többletköltség kapcsán kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság megalapozatlanul kezelte tényként, hogy a baleset előtt is pszichés problémái álltak fenn. Az elsőfokú bíróság megalapozatlan következtetést vont le a

keresetveszteség tekintetében is. Hangsúlyozta, hogy a keresetvesztesége a munkaviszonyából eredően amiatt keletkezett, hogy mind az I., mind a II. rendű felperes látogatását, ellátását, ápolását, a háztartási, ház körüli munkákat és a III. rendű felperes tevékenységével összefüggésben felmerülő munkát neki kellett elvégeznie. Emiatt először fizetés nélküli szabadságot kért, majd azt meghosszabbították, később közös megegyezéssel megszüntették a munkaviszonyát munkáltatói érdekekre is tekintettel, és látva azt, hogy belátható időn belül a baleset következtében megváltozott élethelyzete nem tud visszatérni miatt munkájához. Előadta, hogy a keresetveszteség balesettel való okozati összefüggését az alperes elismerte azzal, hogy négy hónapnak megfelelő összeget a peren kívüli teljesített. Kifejtette, hogy a munkaviszonyából származó keresetének elvesztése kapcsán nem arra hivatkozott, hogy az a baleset következtében előállt pszichés állapotával van összefüggésben. Hangsúlyozta, hogy a cég3 tagjaként elért jövedelmének elvesztésével kapcsolatosan felmerült követelés sem az egészségi állapotával áll okozati összefüggésben, hanem azzal, hogy a szülei balesete következtében ránehezedő feladatok miatt jelentkező időhiányból fakadóan nem tudta végezni a cégében a munkáját.

[48] A részére megítélt nem vagyoni kártérítést is eltúlzottan alacsonynak tartotta a fentebb kifejtettekre tekintettel. Kiemelte, hogy a mozgásszervi panaszaira nem csak átmeneti állapotrosszabbító hatással volt szülei balesete, és nem jelenthető ki az sem, hogy nem igazolható a szülei balesetére visszavezethető érdemi változás a pszichés és testi egészsége szempontjából. Érvelése szerint az egészségi állapotban bekövetkezett negatív irányú változás nem minősíthető minimálisnak. Kiemelte, hogy nem csupán az egészségi állapotára, hanem az életvitelére és a társadalomban elfoglalt helyére is negatív hatással volt a szüleit ért baleset.

[49] Az V. r. felperes a fellebbezésében hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság nem megfelelően értékelte a bizonyítékokat, megalapozatlan következtetést vont le arra, hogy az V. rendű felperes nem bizonyította a szerződések visszamondásának perbeli balesettel fennálló okozati összefüggését. Ismételten hivatkozott arra, hogy V. rendű felperes gazdasági társaságban tevékenységet kizárólag a IV. rendű felperes végzett. A IV. rendű felperes a szülei balesetét követően minden, a szülei látogatásával, ellátásával, ápolásával kapcsolatos teendő, háztartási, ház körüli munka, valamint a III. rendű felperes gazdasági társaságban szükséges teendő a IV. rendű felperesre hárult. Ezt alátámasztják a felperesek nyilatkozatai, az orvosszakértői vélemények pedig azt, hogy az I. rendű és a II. rendű felperes is évekig segítségre szorult. Az alperes által elismert az a 4 hónap, amely alatt a IV. rendű felperes nem tudott kereső tevékenységet folytatni, olyan hosszú idő, amely elegendő arra, hogy a IV. rendű felperes munkavégzésének hiányában az V. rendű felperes által üzemeltetett internetes oldal látogatottsága nagymértékben lecsökkenjen. Kiemelte, hogy az V. rendű felperes szerződéseinek felmondására is ennek a négyhónapos időszaknak az elején került sor. tanúl rendszer informatikus nyilatkozata is alátámasztotta, hogy a balesettel okozati összefüggésben állt a szerződések felmondása. A IV. rendű felperes gyökeresen megváltozott élete, valamint az I. és a II. rendű felperes balesete okán keletkezett jelentős és tartós időhiány alátámasztják, hogy a késedelem, a bírság és a baleset között okozati összefüggés áll fenn. Az orvosi dokumentáció és a szakértői vélemények alátámasztották, hogy nem minimális mértékű pszichés károsodás alakult ki a IV. rendű felperesnél, ezért az V. rendű felperes az általa megjelölt további jogcímenek is kérte marasztalni az alperest.

[50] Az alperes fellebbezése az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatására, az I. rendű felperes javára megítélt nem vagyoni kártérítés 2.500.000 forintra, a II. rendű felperes javára megítélt nem vagyoni kártérítés 1.000.000 forintra történő leszállítására, továbbá a III. rendű felperes javára megítélt kártérítés 5.422.040 forinttal való csökkentésére irányult.

[51] A nem vagyoni kártérítés iránti követelések kapcsán arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy az I. rendű felperes munkakörülményei csak átmeneti jelleggel módosultak, a családi élet tekintetében változásra nem került sor. Álláspontja szerint az I. és a II. rendű felperesek csak állították, azonban megfelelően nem bizonyították bizonyos állításaikat, így azt, hogy a vadászati szokásaik megváltozása és a külföldi utazásaik elmaradása a balesettel áll okozati összefüggésben, és nem igazolták, hogy a baleset előtt minként töltötték el a szabadidejüket. Hangsúlyozta, hogy az I. és a II. rendű felperes életvezetése különösebb mennyiségű szabadidőt nem is tett lehetővé, ha valóban minden vonatkozásban az üzemben végzett munkákon kívül elvégezték azokat a munkákat is, amelyekre vonatkozóan vagyoni kártérítés során a bíróság kompenzációt állapított meg a javukra. Álláspontja szerint kétszeres értékelésnek minősül, ha egy meghatározott tény alapján vagyoni kompenzációt állapít meg a bíróság és ugyanezt a tény a nem vagyoni kár megtérítése iránti igény körében is figyelembe veszi.

[52] Az I. rendű felperes elhúzódó kezelésére tekintettel a kifizetett összegben túl további 2.5000.000 forint erejéig ismerte el az I. rendű felperes nem vagyoni kártérítés iránti követelését, és fogadta el az elsőfokú ítéletet.

[53] A II. rendű felperes tekintetében sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a II. rendű felperes esetében nem vette figyelembe a baleset időpontjában meglévő ár-és értékviszonyokat, erre tekintettel eltúlzottnak találta a 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítést. Csatolta az ár- és értékviszonyok jelentős változásának alátámasztására A/1. alatt a fogyasztói árindex alakulását, valamint A/2. alatt csatolt egy másik táblázatot, mely az infláció mértékét rögzíti 2010-től 2020-ig.

[54] A III. rendű felperes javára megítélt összegből csak a cég1. és a III. rendű felperes közötti üzleti kapcsolatból várt vagyoni előny elmaradására alapított követelést vitatta. A cég1. 2012. október 10-i megrendelését, az előzetes 2012. júniusában kapott tájékoztatásra figyelemmel életszerűtlennek tartotta. Kiemelte, hogy a csatolt júniusi tájékoztatás szerint a felperesek akkor már kórházban voltak, az orvosok szeptemberre becsülték a felgyógyulásukat. Álláspontja szerint a III. rendű felperes igényének megítélése sértette a régi Ptk. 340. § (1) bekezdését és a régi Ptk. 345. § (2) bekezdését, mert ha a cég1. nagy volumenű megrendelő volt, a III. rendű felperesnek haladéktalanul értesítenie kellett volna arról legkésőbb szeptember 30-ig, hogy bár a korábbi tájékoztatás szerint 2012. szeptemberében ismét munkaképes lesz az I. rendű felperes, ez mégsem várható. Értesítés esetén nem következett volna be az, hogy a III. rendű felperes valós vagy színlelt megrendelést kapott volna a megrendelőtől.

[55] A felperesek a fellebbezési ellenkérelmükben a fellebbezésükkel nem érintett részben az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozták. Hivatkoztak arra, hogy az orvosi szakvélemény szerint nemcsak átmeneti jelleggel változott meg az I. rendű felperes munkaképessége, hanem véglegesen 30 %-ban csökkent, ugyanígy tartósan romlott az élethelyzete is. A felperesek előadták, hogy a családi életükre milyen kihatással volt a baleset. Okfejtésük szerint a fényképfelvételek és a nyilatkozatok is igazolták, hogy hogyan változott meg az életük. Érvelésük szerint megfelelően levezették, hogy a baleset előtt milyen módon maradt szabadidejük az általuk elmondott szabadidős tevékenységekre, motorozásokra és utazásokra. A II. rendű felepres hangsúlyozta, hogy az őt ért 20 %-os egészségkárosodás olyan jelentős hátrányokat eredményezett az életvitelében, amelyek nem tekinthetők csekély mértékűnek. A II. rendű felperes nyilatkozott a magánéletének tönkremeneteléről, arról, hogy az idegrendszere nem bírta a terhelést, szakember segítségére szorult. A felperesek álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a III. rendű felperes kára abból származott, hogy az I. és a II. rendű felperesbaleset miatt létrejött egészségi állapota miatt nem tudta teljesíteni a cég1. megrendelését.

[56] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében arra hivatkozott, hogy az egészségügyi dokumentáción túlmenően az írásbeli nyilatkozatok sem az I., sem a II. rendű felperes tekintetében nem támasztják alá a felperesek által megjelölt mértékű nem vagyoni kártérítés iránti igényt. Kérte a felperesek fellebbezésével érintett részben az elsőfokú ítélet helybenhagyását, annak helyes indokai alapján.

[57] Az I., a II. és a IV. rendű felperesek fellebbezése részben alapos, az V. rendű felperes és az alperes fellebbezése alaptalan.

[58] A Fővárosi Ítéltábla előre bocsátja, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rég. Pp.) 228. § (4) bekezdése értelmében az elsőfokú ítélet határidőben fellebbezéssel meg nem támadott része jogerőre emelkedett, ezért az I. rendű felperes eredeti, fellebbezési határidőn belül előterjesztett fellebbezési kérelmében megjelölt 100.579 forint járadékösszeg a fellebbezési határidő elteltét követően már nem volt felemelhető 125.579 forintra. A fellebbezési eljárás keretei utóbb, számszaki tévedésre hivatkozással nem bővíthetők.

[59] Fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett a régi Pp. 228. § (4) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítélete az alábbi kivételekkel: az I. rendű felperes tekintetében az alperest 2.500.000 forint nem vagyoni kártérítést és kamatait meghaladóan kötelező, és a 2022. november 1-jétől havonta fizetendő járadék iránti keresetet 16.000 forint erejéig (1.000 forint gyógyszer-többletköltség, 5.000 forint háztartási kisegítő többletköltség, 10.000 forint kísérő és közlekedési többletköltség) elutasító rendelkezése; a II. rendű felperes tekintetében az alperest 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítést és kamatait meghaladóan kötelező, a nem vagyoni kártérítés iránti keresetet 2.000.000 forint és kamatai tekintetében elutasító, a vagyoni károk közül 2012. július 7 és 2013. szeptember 17. között 14 hónap 10 napra

számított 420.000 forint ápolási-gondozási többletköltség és annak 2013. február 12. napjától járó kamatai iránti keresetet elutasító, 2012. július 7 és 2014. december 31. között számított 1.476.228 forint háztartási és házkörűli kisegítő költsége és annak 2013. szeptember 30. napjától járó kamatai iránti keresetet elutasító, 2012. július 7. és 2014. december 31. között számított 432.000 forint közlekedési többletköltség és annak 2013. február 12. napjától járó kamatai iránti keresetet elutasító, 2012. július 7. és 2013. szeptember 17. között felszámított 214.500 forint kísérő többletköltség és annak 2013. szeptember 9. napjától járó kamatai iránti keresetet elutasító, 357.582 forint keresetveszteség és annak 2015. január 14. napjától számított kamatai iránti keresetet elutasító, 36.000 forint keresetveszteség és annak 2015. január 14. napjától járó kamatai iránti keresetet elutasító, 27.430 forint egészségbiztosítási járulék miatti többletköltség és annak 2013. december 17-től számított kamatai iránti keresetet elutasító, valamint 2015. január 1 napjától havi 58.000 forint járadék (3000 forint gyógyszerköltség, 15.000 forint közlekedési többletköltség, 40.000 forint háztartási kisegítő) iránti keresetet elutasító rendelkezése; a III. rendű alperes marasztalásából az alperest 5.422.040 forint és annak kamatai megfizetésére kötelező rendelkezése; a IV. rendű felperes tekintetében 9.900.000 forint nem vagyoni kártérítés és annak kamatai iránti keresetet elutasító rendelkezése, a vagyoni károk közül keresetveszteség címén 2.957.727 forint és annak kamatai iránti keresetet elutasító, 154.100 forint orvosi kezeléssel kapcsolatban felszámított közlekedési többletköltség és annak kamatai iránti keresetet elutasító, 19.116 forint 2014. december 18-ig felszámított gyógyszer többletköltség és annak kamatai iránti keresetet, valamint 2015. január 1. napjától járadékként igényelt gyógyszerköltség iránti keresetet elutasító rendelkezése, továbbá az V. rendű felperes a keresetét elutasító rendelkezése.

[60] Az elsőfokú bíróság a releváns tényállást túlnyomórészt helyesen állapította meg, a fellebbezésekre figyelemmel szükséges következő módosításokkal és kiegészítésekkel:

[61] Az elsőfokú bíróság ítéletének tényállását azzal ki kellett egészíteni és módosítani az I. rendű felperesre vonatkozó orvosszakértői vélemény és az I. rendű felperes nyilatkozata alapján, hogy az I. rendű felperes a könyökmankó elhagyását követően hosszabb távú autóvezetésre (pl. város1, város2) nem volt képes. A csatolt betegélettűt (F/106.) alapján pedig azzal, hogy az I. rendű felperesnek orvosi vizsgálatok és kezelések érdekében 2021-ben is többször város1 és város2re kellett utaznia.

[62] A II. rendű felperesre vonatkozóan az elsőfokú ítélet tényállását a kiegészítő szakvéleményre tekintettel azzal kellett pontosítani, hogy a II. rendű felperes végállapota 2013. szeptemberben alakult ki. A szakértő kiegészítő véleménye alapján továbbá azzal kellett kiegészíteni, illetve módosítani a tényállást, hogy a végállapot kialakulásáig a II. rendű felperes a jobb kezének csökkent használhatósága miatt a tisztálkodásban és az öltözködésben is segítségre szorult, autóvezetésre nem volt képes. Az F/108. alatt csatolt betegélettűt és vénykiváltási kimutatás alapján megállapítható továbbá, hogy a II. rendű felperes 2013. szeptember 1. és 2015. június 30. között rendszeresen pszichiátriai rendelésre járt város3re, továbbá pszichiátriai megbetegedése miatt gyógyszereket (gyógyszer1, gyógyszer2) szedett.

[63] Az elsőfokú bíróság egyebekben okszerű bizonyítékmérlegelése eredményeként tényként kellett megállapítani azt is, hogy a III. rendű felperes 2012. október 10-én 52.000 sportszár gyártására kapott megrendelést a cégl-től, amelyet a III. rendű felperes 2012. október 17-én visszautasított arra hivatkozással, hogy az ügyvezetőket ért közlekedési baleset miatt a gépek nem tudnak teljes kapacitással dolgozni. A könyvszakértői szakvélemény számításával igazoltan ebből az elmaradt megrendelésből eredően a III. rendű felperesnél 5.422.040 forint jövedelemkiesés keletkezett.

[64] A IV. rendű felperes tekintetében mellőzni kellett a IV. rendű felperes balesetet megelőzően fennálló pszichiátriai panaszára történt megalapozatlan ítéleti utalást. Ezzel a megállapítással a kirendelt szakértői vélemény és a magánszakvélemény orvosi adatai is ellentétben állnak, amelyek 2013. augusztusában tartalmazznak először utalást pszichiátriai panaszokra.

[65] A csatolt fizetés nélküli szabadság és hosszabbítás iránti kérelmek, a munkaviszony közös megegyezéssel történt megszüntetése (1/F/13) és személy1 orvosi igazolása alapján tényként volt megállapítható, hogy a IV. rendű felperes a szülei balesetből eredő ápolása, gondozása érdekében 2012. július 25-től munkáltatójától 4 hónap fizetés nélküli szabadságot kért és kapott, amelyet kérelemre a munkáltató 2013. január 25-ig, majd 2013. február 10-ig meghosszabbított, ezt követően 2013. február 13-án a IV. rendű felperes személy2 egyéni vállalkozóval a munkaviszonyát közös megegyezéssel megszüntette arra tekintettel, hogy időben nem behatárolható, hogy a IV. rendű felperes balesetet szenvedett szülei meddig szorulnak segítségre.

[66] A IV. rendű felperes pszichés betegségére vonatkozó tényállásban tett megállapítást pontosítani kellett a következőkre figyelemmel: A szakértő az elsőfokú ítéletben is idézett aszténiás személyiségzavar hátterén, többféle reaktíváló tényező hatására létrejött alkalmazkodási zavarra, szorongásos-depressziós tünetekre, szomatizációs panaszokra, és a személyiségzavar túlnyomórészt természetes eredetű kórokára vonatkozó válaszát arra a kérdésre adta, hogy a IV. rendű felperesnél az I. és a II. rendű felperes balesete okán kialakult élethelyzete miatt milyen pszichés egészségkárosodások, pszichés betegségek alakultak ki. A túlnyomórészt természetes kórok az aszténiás személyiségzavarra értelmezhető. A kérdésre adott válaszból így az következett, hogy az aszténiás személyiségzavar, a megváltozott élethelyzet és az alkalmazkodási zavar depressziós tüneteinek közvetlen oksági kapcsolatát a kirendelt igazságügyi szakértő is alátámasztotta. A szakértő továbbá a tárgyaláson (73. sorszámú jegyzőkönyv) ezt megerősítő olyan tartalmú nyilatkozatot tett, mely szerint a IV. rendű felperesről szakértől által készített magánszakértői vélemény és a szakvéleménye között nincs ellentét, az ellentmondás csak látszólagos, a magánszakértői vélemény ezért a bizonyítékok mérlegeléséből nem volt kirekeszthető. A magánszakértő pedig az okozati összefüggést szintén alátámasztotta azzal a megállapításával, miszerint a baleset okán kialakult élethelyzet miatt a IV. rendű felperes egész addigi életvezetése számára kedvezőtlen módon megváltozott, ez nála a hangulati élet zavarát, depressziót, szorongást váltott ki. Az orvosszakértő - meghallgatásának tárgyalási jegyzőkönyvéből (73. sorszámú jegyzőkönyv) kitűnően - a magánszakértő és a kirendelt elmeorvos szakértő véleménye közötti különbség lényegét nem a baleset által megváltozott élethelyzet és a depresszió közötti okozati összefüggésben, hanem abban látta, hogy a

magánszakértő nem tulajdonított kellő jelentőséget a kirendelt orvosszakértő által a IV. rendű felperesnél dependens személyiségzavarnak véleményezett előzményi állapotnak, arra csak IV. rendű felperes olyan alapszemélyiség jegyeként utalt, ami a pszichés feldolgozó munkáját jelentősen befolyásolja. A kirendelt orvosszakértő maga sem hivatkozott a balesetet megelőző pszichiátriai panaszokra: úgy nyilatkozott, hogy a baleset hozta felszínre a IV. rendű felperes exponálódott lelki alkatát, a szülei adta biztonságérzet fontosságát. A felperesek érvelésével szemben a magánszakértő – a kirendelt orvosszakértő véleményével összhangban – szintén elismerte a javuló tendencia lehetőségét. A magánszakértővel egyezően a kirendelt orvosszakértő a tárgyaláson tett nyilatkozatában is azt állapította meg, hogy a gyógyszeres kezelés nem hozta el a IV. rendű felperesnél az áttörési pontot. A csatolt és a kirendelt szakértői véleményt követően 2020. március 3-án készült orvosi vélemény és összefoglaló vélemény (F/94) alapján pedig az volt megállapítható, hogy a IV. rendű felperes össz-szervezeti egészségkárosodása 2020. márciusában szomatizációs zavar, kevert szorongásos és depressziós zavar mellett 60 %-os, pszichiátriai rész egészségkárosodása 30 %-os, mozgásszervi részegységkárosodása 35 %-os volt, állapota nem végleges.

[67] A fentiekre tekintettel a bizonyítékok régi Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő, egymással összevetett, együttes mérlegelése alapján a szakértői bizonyítás eredményeként tényként azt lehetett megállapítani, hogy a IV. rendű felperes természetes kórokú dependens személyiségzavara háttérén többféle ok, a baleset okán kialakult élethelyzete depressziós, szorongásos, szomatizációs tüneteket váltott ki, amely átmeneti javuló tendenciát mutatott, azonban nem szűnt meg, a pszichiátriai rész egészségkárosodása 2020 márciusában 30 %-os volt.

[68] A fentebb pontosított és kiegészített tényállásra figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság döntésével és annak indokaival – a fellebbezett körben – részben értett egyet.

[69] Az I. rendű felperes a gyógyszerköltség és a háztartási kisegítő többletköltsége iránti igénye kapcsán alappal sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem kötelezte az alperest az alperes által e jogcímeken önként teljesített összegek további megfizetésére – az I. rendű felperesnek megítélt jövőben esedékessé váló járadék összege nem tartalmazza az alperes által önként teljesített összegeket. A felperes a kártérítés iránti igénye érvényesítésének során a bíróságtól az érvényesített jogából fakadó követeléséről kéri a döntést, ezért az elsőfokú bíróság nem csökkenthette volna az I. rendű felperest megillető jövőben esedékessé váló járadékot az alperes által önként teljesített járadék összegével – nem mellőzhette volna az alperes kötelezését az ítélelethozatalig önként teljesített összegek jövőbeni megfizetésére. A Fővárosi Ítéltábla ennél fogva az I. rendű felperes kereseti kérelmének és fellebbezésnek megfelelően a régi Ptk. 355. § (3), (4) bekezdése alapján gyógyszerköltséget pótló járadék címén az I. rendű felperes javára 5.000 forint helyett 6.000 forintban, háztartási kisegítő többletköltségét pótló járadék címén 29.579 forint helyett 34.579 forintban fogadta el az I. rendű felperes járadékigényét.

[70] Az I. rendű felperes a kiegészítő orvosszakértői vélemény alapján pontosított tényállás szerint a végleges állapota, a lábának csökkent terhelhetősége miatt nem alkalmas hosszabb távú vezetésre. A Fővárosi Ítéltábla figyelembe vette azt is, hogy a felperesek lakóhelyére tekintettel a fő közlekedési eszközük az autó, ezáltal, ha az I. rendű felperesnek ügyintézésrel összefüggően vagy egészségügyi okokból város1 vagy város2-re kell mennie, őt szállítani kell, kísérré szorul, ami többletköltséggel jár. Az I. rendű felperes a csatolt betegségutttal igazolta, hogy az egészségügyi célú, hosszabb utazásai 2020. évet követően is rendszeresen, évente néhány alkalommal felmerülnek, az eseti ügyintéзések jövőbeni szükségessége is ebben a gyakoriságban fogadható el. Ezt meghaladóan helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az ilyen utak gyakoriságát és indokoltságát az I. rendű felperes hitelt érdemlően nem bizonyította. Ezért a Fővárosi Ítéltábla az előzőekben leírt körülményekre figyelemmel a régi Ptk. 355. § (3) és (4) bekezdése, valamint a régi Pp. 206. § (1) bekezdése alapján mérlegeléssel az alperes által az elsőfokú ítélethezatalig folyósított összeggel egyezően, havi 10.000 forintban fogadta el azt a közlekedési és kísérré többletköltséget, amely a felperesnél a hosszú távú vezetésben való korlátozottsága, továbbá eseti egészségügyi ellátása és ügyintéзések miatt 2022. november 1-től indokoltan felmerülhet.

[71] Az I. rendű felperes balesetkori életkorát, az I. rendű felperes baleseti eredetű munkaképesség csökkenésének, maradandó mozgáskorlátozottságának mértékét, az emiatt megváltozott életvitelét, a szabadidős lehetőségek és a munkavégzés terén őt ért veszteségek, sérelmek súlyát, a balesetkori ár-érték viszonyokat és a hasonló tényállású eseteket is figyelembe véve az elsőfokú bíróság a régi Ptk. 355. § (4) bekezdésének és a régi Pp. 206. § (1) és (3) bekezdésének sérelme nélkül állapított meg az I. rendű felperes javára 7.500.000 forint nem vagyoni kártérítést. A baleset I. rendű felperest súlyosan korlátozó következményeire figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla a régi Pp. 206. § (3) bekezdése alapján nem látott indokot a jogszerű mérlegelés keretein belül megítélt összeg leszállítására. Az alperes fellebbezésével szemben az I. rendű felperes fényképekkel és az eseményekhez kapcsolódó iratokkal is alátámasztotta szabadideje eltöltésének a balesetét megelőző módját, a motoros kirándulásokat, amelyekre a baleset követően az I. rendű felperesnek már nincs lehetősége. Az I. rendű felperes maradandó fogyatékosága nem átmeneti, hanem maradandó korlátozottságot jelentett. A Fővárosi Ítéltábla ezzel kapcsolatban kiemeli, hogy a szakértői vélemény alapján az I. rendű felperes a baleset következtében egy órát tud egyhelyben ülni, jóval hosszabb járkálásra, cipelésre nem képes, korábbi munkájában, a gyártási folyamat textilipari részében ereje megfeszítésével sem tud részt venni. A régi Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján a károsult a kárért felelős személlyel szemben vagyonsökkenést, elmaradt vagyoni előnyt továbbá a vagyoni és a nem vagyoni kárai kiküszöböléséhez vagy csökkentéséhez szükséges költséget és kárpótlást egyaránt igényelhet. Nem jelent így kétszeres értékelést az, ha a bíróság a balesetből származó valamely nem vagyoni hátrányból eredően kárpótlást (nem vagyoni kártérítést), és a hátrány csökkentéséhez szükséges költséget (vagyoni kárt) is megítél a károsult javára.

[72] A II. rendű felperes alappal hivatkozott arra, hogy a szakértő a kiegészítő szakvéleményében a gondozási szükségletre vonatkozó válaszát akként pontosította, hogy a II. rendű felperes csak az étkezésben vált önállóvá, de öltözködésben és a tisztálkodásban segítségre szorult. A részleges gondozási többletköltség orvosi indokoltságát és felmerültét a kiegészítő véleménnyel és a felperesek IV. rendű felperes közreműködésével kapcsolatos

nyilatkozataival a II. rendű felperes kellően alátámasztotta. A Fővárosi Ítéltábla ezért a régi Ptk. 355. § (3), (4) bekezdése és a Pp. 206. § (1), (3) bekezdése alapján mérlegeléssel a mindkét kéz használatát igénylő öltözködéssel, tisztálkodással összefüggő napi gondozási szükségletet kétszer fél órában, a II. rendű felperes gondozásával felmerült többletköltséget napi 1.000 forintban, összesen havi 30.000 forintban elfogadta, a végállapot orvosszakértő által megállapított időpontjáig (2013. szeptember). Ezért a keresettel egyezően 14 hónap 10 napra 430.000 forintra emelte fel az elsőfokú bíróság által 10.000 forintban megállapított gondozási többletköltséget.

[73] A kiegészítő szakvéleményből következően a II. rendű felperes a végállapotának kialakulásáig autóvezetésre is képtelen volt. Ezt támasztotta alá a II. rendű felperes nyilatkozata is, mely szerint 2013. november, december után tudott autóba ülni, szeptember elejéig alig egy órát mozdult ki. Emiatt a II. rendű felperest szállítani kellett mindenhol, ahova korábban önállóan gyalog, busszal vagy autóval ment (bevásárlás, gyógyszerár, ügyintézés). A Fővárosi Ítéltábla a II. rendű felperes tekintetében is figyelembe vette, hogy a lakóhelyére tekintettel a II. rendű felperes számára is az autó az elsődleges közlekedési eszköz. A Fővárosi Ítéltábla a régi Ptk. 355. § (3), (4) bekezdése alapján a kiegészítő véleményre és az előzőekre tekintettel a végállapot kialakulásáig (2013. szeptember) a II. rendű felperes havi 15.000 forint kísérelő többletköltsége iránti igényét is elfogadta. Ezért az elsőfokú bíróság által megállapított 15.000 forintot az igényelt 14 hónap 10 nap figyelembevételével a keresettel egyezően 215.000 forintra és annak elsőfokú bíróság által megállapított kamataira felemelte.

[74] A közlekedési többletköltség iránti II. rendű felperesi igényt a Fővárosi Ítéltábla csak részben találta alaposnak. Abból, hogy a Fővárosi Ítéltábla az előzőekben kifejtettek szerint elfogadta, hogy a felperesek lakóhelyén alapvető közlekedési eszköz az autó, és ezért a II. rendű felperes kísérelőre szorult addig, amíg autóvezetésre képtelen volt, az is következett, hogy a II. rendű felperes a régi Ptk. 355. § (4) bekezdésére figyelemmel olyan utak költségeit nem érvényesíthette, ahová korábban is autóval ment, kivéve, ha az utazást a baleset következményei tették szükségessé (pl. egészségügyi ellátás, rehabilitációs kezelés, baleset miatti ügyintézés). A II. rendű felperes nyilatkozata szerint alig egy órát mozdult ki szeptember elejéig, a kontrollok utazási többletköltségével kapcsolatosan külön kárigényt terjesztett elő. A csatolt betegéletút alapján a II. rendű felperes 2013. szeptemberét követően 2015. júniusáig (június 30-ig) pszichés állapotrosszabbodása miatt további kezelésre szorult, emiatt nemcsak a végállapot kialakulásáig, hanem ebben az időszakban is igazoltan merült fel a pszichés állapota miatt közlekedési többletköltsége. Mindezeket a régi Pp. 206. § (1) bekezdése alapján mérlegelve a Fővárosi Ítéltábla a II. rendű felperes végállapota kialakulásáig (2013. szeptemberig) a felperes által igényelt időszakra havi 15.000 forint helyett havonta 10.000 forintot (összesen 14 hónap 10 napra 143.000 forintot), ezt követően 2013. szeptember 18-tól 2014. december 31-ig pedig az igényelt havi 15.000 forint helyett – a pszichés betegséggel összefüggő kezelések betegéletút alapján igazolt, kisebb számát figyelembe véve – havonta 5.000 forintot (összesen 77.500 forintot) fogadott el. Az elsőfokú bíróság által 2012. július 7. és 2014. december 31. közötti időszakból egy hónapra megállapított 15.000 forint közlekedési többletköltséget ezért 220.500 forintra és annak a rendelkező részben megállapított kamataira felemelte.

[75] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság döntésével és annak indokaival egyetértett a II. rendű felperes által 2012. július 7-től 2014. december 31-ig háztartási és házkörűli kisegítő címén előterjesztett többletköltség és járadékigény tekintetében. A fellebbezésre tekintettel azt emeli ki, hogy bár az elsőfokú bíróság a szakértői véleményt nem pontosan idézte az ítéletében, azt helyesen állapította meg, hogy a szakértő úgy nyilatkozott, miszerint a II. rendű felperes képes elvégezni a könnyű és közepesen nehéz házkörűli és háztartási munkákat. A szakvélemény a kiegészítő szakvéleményre is figyelemmel csak a közepesnél nehezebb háztartási és házkörűli munkák esetén állapította meg azt, hogy annak elvégzésére a II. rendű felperes képtelen, így indokolt kisegítő a számára. Az a körülmény, hogy a II. rendű felperesnek a háztartási és házkörűli munkák végzése során jobban oda kell figyelnie, mert azok a számára fokozottabban balesetveszélyesek, illetve részéről nagyobb erőfeszítést igényelnek, a baleset hátrányos nem vagyoni következménye, amit a nem vagyoni kártérítés körében kell értékelni a II. rendű felperest megillető kárpótlás meghatározásánál. A fokozott óvatosság, nagyobb erőfeszítés önmagában azonban a szakvélemény alapján még nem elegendő annak megállapításához, hogy a II. rendű felperes részéről orvosilag indokolt háztartási, házkörűli kisegítő igénybevétele valamennyi háztartási és házkörűli munkához. A II. rendű felperes a személyes meghallgatása során maga is úgy nyilatkozott, hogy főz, port töröl, költségként érvényesítette a nagyobb fogójú vágókést. A II. rendű felperes az általa ténylegesen elvégzett munkákért háztartási kisegítő többletköltségét nem igényelheti a régi Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján. Az eseti szakvélemény alapján nehéz házkörűli munkát a II. rendű felperes a balesetet megelőzően sem végzett. Az elsőfokú bíróság az eseti szakvélemény alapján a 2014. december 31-ig érvényesített időszakban helyesen határozta meg, hogy milyen időtartam vehető figyelembe nehéz háztartási munkaként, és milyen óradíj mellett.

[76] A II. rendű felperes által 2015. január 1. napjától érvényesített járadék igényeket a Fővárosi Ítéltábla részben találta alaposnak. A Fővárosi Ítéltábla előre bocsátja, hogy az elsőfokú ítéletben elbírált, az elsőfokú ítélet meghozatala időpontjáig lejárt (2022. október 31.) járadékokat – a felülbírált elsőfokú ítélet rendelkező részének szerkezetét követve – egy összegben, és mivel a II. rendű felperes ezek után kamatokat nem határozott meg, kamat nélkül állapította meg. Elfogadta a 2015. január 1. napjától járadékként érvényesített közlekedési többletköltséget 2015. június 30-ig a korábban kifejtettek szerint havi 5.000 forintban, összesen 30.000 forintban (6X5.000 forint). Ugyanígy – a pszichiátriai kezeléssel összefüggően – elfogadott 2015. január 1. és 2015. június 30. között hat hónapra 3.000 forint gyógyszerköltséget is, összesen 18.000 forintban (6X3.000 forint). A kíséző többletköltségét megalapozatlannak találta, mivel a kiegészített orvosszakértői vélemény szerint a II. rendű felperes nem volt akadályozva a vezetésben a végállapot kialakulása után (2013. szeptember), és a II. rendű felperes a személyes meghallgatása során maga is úgy nyilatkozott, hogy vezet 2013. november-decembere óta. A II. rendű felperes tekintetében az orvosszakértő nem állapította meg, hogy a II. rendű felperes hosszabb távú utak megtételére ne lenne képes. Nem állapított meg 2013. szeptemberét követő időszakra a szakértő gondozási szükségletet sem. A szakértőnek a felperesek fellebbezésben hivatkozott, mérsékelt összegű járadékra vonatkozó nyilatkozata a bíróság szakértőhöz intézett, - a háztartási nehéz munkákkal kapcsolatos ellentmondás feloldására irányuló - kérdésének (45. számú jegyzőkönyv) a tükrében úgy értelmezhető, hogy a szakértő a nehéz háztartási munkákkal kapcsolatosan fogadott el orvosilag indokoltnak mérsékelt járadékot a 2017. májusi vizsgálat alapján, mert a II. rendű felperes nehéz háztartási munkákkal kapcsolatos akadályozottsága a végállapotból következően változatlanul fennállt a szakértői vizsgálat időpontjában.

[77] Az elsőfokú bíróság 2015. január 1. napjától a nehéz háztartási munkák miatt – a szakértői vélemény kiegészítése ellenére – nem állapított meg háztartási kisegítő többletköltséget. A Fővárosi Ítéltábla ezért a II. rendű felperes fellebbezésének részben helyt adva 2015. január 1. napjától kezdődően folytatólagosan is megítélt a régi Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján háztartási kisegítő költséget, követve az elsőfokú bíróság által 2014. december 31-ig alkalmazott, a fentebb kifejtettek szerint helytálló, a nehéz háztartási munkák elvégzéséhez szükséges háztartási kisegítő többletköltségének kiszámítását. 2015. január 1-től továbbra is havonta 19 óra nehéz háztartási munkát, továbbá évi 73 óra ($6 \times 12 + 1$ óra) főzéssel kapcsolatos nehéz háztartási munkát és az eseti szakértői véleményben megállapított, nehéz háztartási munkáért felszámított óradíjakat vette alapul (2015. és 2016. évre 1.200 forint, 2017. és 2018. évre 1.250 forint, 2019., 2020., 2021. és 2022. évekre 1.300 forint óradíjjal). Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet meghozataláig lejárt járadékok (2015. január 1. - 2022. október 31.) összegét összesen 2.974.883 forintban állapította meg (2015. és 2016. évre egyaránt $1200 \times 25 \times 12 + 1200 = 361.200$ forint, 2017. és 2018. évre egyaránt $1.250 \times 25 \times 12 + 1250 = 376.250$ forint, 2019., 2020. és 2021-re egyaránt $1.300 \times 25 \times 12 + 1300 = 391.300$ forint, 2022. évre 1300 forint $19 \times 10 + 73/12 \times 1300 \times 10 = 326.083$ forint).

[78] A háztartási kisegítő szükségessége a nehéz háztartási munkákban az elsőfokú ítélet meghozatalának időpontjában változatlanul fennállt a kiegészítő szakértői vélemény és a II. rendű felperes változatlan munkaképesség csökkenésére tekintettel, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet időpontját figyelembe véve 2022. november 1-jétől kezdődően, átlag havi 25 munkaórát figyelembe véve véghatáridő nélkül kötelezte az alperest havi 32.500 forint (1300 forint $\times$ 25 óra) megfizetésére.

[79] A II. rendű felperes megalapozottan sérelmezte az elsőfokú bíróság által alkalmazott 50 % csökkentést a keresetvesztesség és az egészségbiztosítási járulék miatti többletköltség elbírálása során. A Fővárosi Ítéltábla annak tulajdonított jelentőséget, hogy a szakértői vélemény és az elsőfokú ítélet is tényként állapította meg, hogy a baleseti sérülés hozta felszínre az eredeti anatómiai elváltozások által meghatározott tüneteket és a II. rendű felperes munkaképességcsökkenésével összefüggésbe hozott jobb kezet érintő kézpanaszokat (csökkent szorítóerő, terhelhetőség, mozgáskorlátozottság). Nem volt vitás, és az orvosi adatok alapján is egyértelmű, hogy a balesetet megelőzően nem okozott nehézséget a II. rendű felperesnek a jobb kéz használatát igénylő, a foglalkozásának megfelelő feladatok ellátása (írás, gépirás, stb.), ilyen kézpanasza nem volt. A súlyos kézsérüléssel járó baleset előrelátható, okszerű következménye, hogy a kézmozgást érintő degeneratív elváltozást felszínre hozza, és ezáltal panaszokat, maradandó mozgásbeszűkülést okoz. A II. rendű felperes így bizonyította, hogy a baleseti sérülése és a kézpanaszai, munkaképességcsökkenése között közvetlen okozati összefüggés állt fenn, a régi Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján ezért az alperes a II. rendű felperes munkaképesség csökkenéséből eredő keresetvesztességének teljes megtérítésére köteles. Az alperes felelősségét nem csökkenti az a körülmény, hogy a II. rendű felperes egészségkárosodásának folyamatában természetes okok is szerepet játszottak, mert az egymást követő, oksági láncba kapcsolódó okok esetén kármegosztásnak nincs helye. Az alperes azt nem bizonyította, hogy a baleset bekövetkezése nélkül is valamilyen, keresetvesztességre vezető egészségkárosodás kialakult volna a II. rendű

felperesnél a degeneratív anatómiai elváltozás miatt, azaz az anatómiai elváltozás a balesettől függetlenül is keresőképtelenséget okozott volna a II. rendű felperesnek. Ugyanezen okból nem alapozi meg kármegosztást a II. rendű felperes alapszemélyisége a pszichés megbetegedés miatt előállt keresetvesztés esetében. A szakértő kiegészítő véleménye szerint a felperesek családi konfliktusa a balesettel összefügghet, így ez a körülmény sem tekinthető független oknak. A Fővárosi Ítéltábla ezért a felperesi fellebbezésnek e részben helyt adva mellőzte az elsőfokú bíróság által alkalmazott 50%-os csökkentést a II. rendű felperes keresetvesztés megtérítése iránti követelésének az elbírálása során, és a II. rendű felperesnek keresetvesztés címén megítélt összegeket 357.582 forintról 715.164 forintra, 36.000 forintról 72.000 forintra, az egészségbiztosítási járulékkal kapcsolatos többletköltséget 27.430 forintról 54.860 forintra felemelte.

[80] A Fővárosi Ítéltábla a II. rendű felperes javára megállapított nem vagyoni kártérítéssel kapcsolatban az elsőfokú bíróságtól eltérően nyomatékkal vette figyelembe, hogy a II. rendű felperes választott foglalkozásának gyakorlására a baleset következtében nem képes, a II. rendű felperes természetes anatómiai elváltozása pedig nem az alperes kötelezettségét csökkentő körülmény. A II. rendű felperes a balesetben súlyosan megsérült, a baleset következményei átmenetileg pszichésen is megterhelték, a jobb kezének korlátozott használatával összefüggő 20 %-os munkaképesség csökkenése, maradandó fogyatékosága, a baleset következtében megváltozott életvitele, a mindennapi életben szükséges erőfeszítések a jobb kéz bizonytalansága miatt olyan hátrányokat jelentenek, amelyeknek a hozzávetőleges kiegyenlítésére a balesetkorai ár-érték viszonyokat és a II. rendű felperes életkorát is figyelembe véve a felperes által igényelt 6.000.000 forint indokolt és szükséges. Az alperesi teljesítésre tekintettel ezért az elsőfokú bíróság által a II. rendű felperes javára megállapított nem vagyoni kártérítést a Fővárosi Ítéltábla 3.000.000 forintról 5.000.000 forintra felemelte. Az alperes által hivatkozott áremelkedés a következmények súlyosságára tekintettel nem indokolta a nem vagyoni kártérítés mérséklését.

[81] Az elsőfokú ítélet III. rendű felperesre vonatkozó döntésével és annak indokaival a Fővárosi Ítéltábla maradéktalanul egyetértett. A Fővárosi Ítéltábla az alperes fellebbezésre tekintettel azt emeli ki, hogy a régi Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján a III. rendű felperes károsultként az elmaradt vagyoni előnyének megtérítését is követelhet az alperestől. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok régi Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő, okszerű mérlegelésével állapította meg, hogy a III. rendű felperes 2012. október 10-én megrendelést kapott a cég1-től. A 2012. október 10-i megrendelés teljesítéséből származó jövedelem megszerzésének elmaradása - mint elmaradt vagyoni előny - kár, amely azáltal következett be a III. rendű felperesnél, hogy a III. rendű felperes a tevékenységében személyesen közreműködő I. és II. rendű felperes a balesetből eredő egészségi állapota miatt nem tudta vállalni a megrendelés teljesítését. A III. rendű felperes el tudta volna vállalni, és teljesíteni tudta volna a megrendelést, ha nem következett volna be az I. és a II. rendű felperes balesete. Ezért az a kár, ami annak következtében érte a III. rendű felperest, hogy nem tudta elvállalni a cég1. megrendelésének teljesítését, okozati összefüggésben áll a perbeli baleset bekövetkezésével. Az okozati összefüggés szempontjából közömbös, hogy a III. rendű felperes nem értesítette a megrendelőt a 2012. október 10-i megrendelés megérkezése előtt arról, hogy nem képes a további megrendelések teljesítésére. Ha ugyanis sor került volna ilyen értesítésre, akkor is megállapítható lenne, hogy a baleset elmaradása esetén a III. rendű felperes bizonyosan megkapta volna ezt a megrendelést, annak eleget tudott volna tenni, és

hozzájuthatott volna a megrendelés teljesítéséből származó bevételhez. Ilyen módon a III. rendű felperes vagyoni előny elmaradásából eredő kára akkor is a perbeli balesetre lenne visszavezethető, ha a III. rendű felperes értesítette volna a megrendelőt. Az alperes által kifogásolt előzetes értesítés elmaradása nem értékelhető a Ptk. 340. §-ában előírt kármegelőzési és kárenyhítési kötelezettség megszegésének sem, mert az értesítéssel nem lett volna elhárítható a III. rendű felperes kárának a bekövetkezése, és a bekövetkezett kár mértéke sem lett volna csökkenthető.

[82] A IV. rendű felperes fellebbezését a Fővárosi Ítéltábla részben találta alaposnak a következőkre figyelemmel:

[83] A lefolytatott bizonyítás, a felperesek egybehangzó nyilatkozatai eredményeként megállapítható volt, hogy a IV. rendű felperes családi és magánéletére jelentős kihatással volt a baleset, mivel jelentős részben rá hárult szülei ápolása, gondozása, szállítása, illetve a háztartási és házkörüli munkák elvégzése. A megváltozott, számára terheesebbé váló élethelyzetre tekintettel a baleset folytán sérült a IV. rendű felperes családi életéhez fűződő joga (korábban teljes egészséges családhoz fűződő jog, Kúria Pfv.III.20.775/2019/4.), így a megváltozott élethelyzetből eredő vagyoni és nem vagyoni károkat az alperessel szemben a IV. rendű felperes érvényesíthette.

[84] A IV. rendű felperes nem bizonyította, hogy a IV. rendű felperesnél az orvosi véleményben is megállapított mozgásszervi problémák a baleset miatt megváltozott életvitele miatt alakultak ki - az igazságügyi orvosszakértő csak a baleset átmeneti állapotrosszabbító hatását támasztotta alá. A kirendelt orvosszakértő szakvéleménye, kiegészítő véleménye és a magánszakértői véleményre tett tárgyalási nyilatkozatai együttesen igazolták azonban, hogy a IV. rendű felperes természetes kórokú dependens személyiség zavara hátterén többféle ok, közte a baleset okán kialakult élethelyzete depressziós, szorongásos, szomatizációs tüneteket váltott ki, ezért a IV. rendű felperes baleset előtti személyiségjegyei, megváltozott élethelyzete és a pszichés egészségkárosodása, depressziója között közvetlen okozati kapcsolat áll fenn. A IV. rendű felperes ezért a régi Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja, a régi Ptk. 339. §-a és a régi Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján alappal követelhetette a szülei ápolása és gondozása miatt szükséges fizetés nélküli szabadság, majd a munkahely elvesztése következményeként elszenvedett keresetvesztésének, valamint a pszichiátriai kezelésével összefüggő utazási és gyógyszerköltségeinek a megtérítését az alperestől.

[85] A IV. rendű felperes pszichiátriai szakrendelés miatt szükséges utazásainak többletköltsége iránti igényt a csatolt, ellátásokat igazoló orvosi iratok alapján elfogadta a Fővárosi Ítéltábla a régi Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján a IV. rendű felperest a baleset következményeként ért nem vagyoni hátrány kiküszöböléséhez szükséges költségként. A IV. rendű felperes által a 2013. augusztus 13. és 2022. február 18. közötti időszakra csatolt iratokból 61 alkalom vonatkozott pszichiátriai kezelésre. Kezelésenként 2.300 forint útiköltséggel számolva összesen 140.300 forint költséget igazolt a IV. rendű felperes az igényelt 154.100 forinttal szemben. A mozgásszervi megbetegedéssel kapcsolatos orvosi kezelések költségének megtérítésére az okozati összefüggés bizonyítottágának hiányában a

IV. rendű felperes nem tarthat igényt. A pszichiátriai kezeléseket és a depressziós diagnózisokat igazoló iratokból, valamint az orvosi véleményből kitűnik, hogy a IV. rendű felperes folyamatos kezelésre szorult, ezért a Fővárosi Ítéltábla a IV. rendű felperes javára a keresettel egyezően a régi Ptk. 355. § (3), (4) bekezdése alapján havonta 1.200 forint orvosi kezelés kapcsán szükséges közlekedési többletköltséget pótló járadékot állapított meg. 2021. január 1. és 2022. október 31. között a lejárt járadék összesen 26.400 forint volt (22X1.200 forint). A Fővárosi Ítéltábla ezért az alperest az orvosi közlekedési többletköltség jogcímen járó igazolt költség és 2021. január 1-től 2022. október 31-ig lejárt járadék címén összesen további 166.700 forint megfizetésére kötelezte, melyből 140.300 forint után a keresetnek megfelelően a régi Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű késedelmi kamatot állapított meg a középátlagos időponttól (2017. november 11-től). 2022. november 1-től ezen a jogcímen havonta 1.200 forint jövőben esedékessé váló járadékot állapított meg a IV. rendű felperes javára.

[86] Az igazságügyi orvosszakértői vélemény és a magánszakvélemény a IV. rendű felperes depressziós betegségére egyaránt indokoltnak találta a gyógyszerek szedését. A IV. rendű felperes csatolta a pszichés megbetegedésének kezeléséhez szükséges gyógyszerek költségét igazoló számlákat. A perben beszerzett BÉVER lista (F/59.) és a csatolt számlák figyelembe vételével a Fővárosi Ítéltábla a IV. rendű felperes javára a keresettel egyezően állapította meg a gyógyszerköltséget. Elfogadta teljes egészében a 2014. december 18-ig felmerült, számlával igazolt gyógyszerköltséget 19.116 forintban. A IV. rendű felperes alapszemélyisége, annak perbeli igazságügyi szakértő által dependens személyiségzavarral jellemzett jegye, a szakértői vélemény kiegészítése és a szakértői nyilatkozatok értelmében önmagában nem volt alkalmas a depressziós tünetek kiváltására. Az a körülmény, hogy a IV. rendű felperesnél kialakult depresszióra vezető okfolyamatban a balesettől független természetes kórokú tényező is szerepel – a II. rendű felperesnél kifejtettekhez hasonlóan – nem ad alapot kármegosztásra, vagy az alperes felelősségének csökkentésére. A balesetnek okszerű következménye volt, hogy a balesetben megsérült szüleit ápoló és gondozó IV. rendű felperes a megváltozott élethelyzethez természetes kórokú személyiségjegye miatt nehezebben tudott alkalmazkodni, és a teher hatására depresszió, szorongás alakult ki nála. Ebből alappal vonható le az a következtetés, hogy a perbeli baleset elmaradása esetén a dependens személyiségzavar önmagában nem okozott volna pszichés egészségromlást a IV. rendű felperesnek, ezért a IV. rendű felperes pszichés egészségromlása a baleset bekövetkezésével áll okozati összefüggésben. A IV. rendű felperes által 2015. január 1-től 2021. december 31-ig tartó időszakra igényelt havi 1.240 forint járadékként megállapított költséget elfogadva összesen 104.160 forint (84X1240 forint) gyógyszer többletköltsége keletkezett a IV. rendű felperesnek. A Fővárosi Ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság által megállapított 5.383 forint gyógyszer többletköltséget összesen 123.276 forintra (19.116 forint + 104.160 forint) és annak az elsőfokú ítéletben megállapított kamataira felemlte.

[87] A Fővárosi Ítéltábla a csatolt számla alapján elfogadta 2022. január 1-től a gyógyszerköltség megemelkedését, ezért 2022. január 1-től 2022. október 31-ig, 10 hónapra havi 2.200 forint, összesen 22.000 forint gyógyszerköltség merült fel, melynek megfizetésére a Fővárosi Ítéltábla kötelezte az alperest azzal, hogy ezen lejárt járadék után kamatra irányuló kérelem hiányában a Fővárosi Ítéltábla késedelmi kamatot nem állapított meg.

[88] Mivel a IV. rendű felperes továbbra is gyógyszeres pszichiátriai kezelésre szorul, az ítéltábla kötelezte az alperest 2022. november 1-től havonta 2.200 forint gyógyszerköltséget pótló jövőben esedékessé váló járadék megfizetésére is.

[89] 2022. november 1-től így az alperesnek összesen 3.400 forint járadékot kell megfizetnie (1200 forint orvosi kezelés közlekedésével kapcsolatos többletköltség, 2.200 forint gyógyszer többlet költség) a IV. rendű felperesnek.

[90] Az orvosszakértői vélemények és a perbeli nyilatkozatok alátámasztották, hogy az I. és a II. rendű felperesek részben ápolásra, részben gondozásra, a háztartási, házkörűli, mezőgazdasági munkákban, szállításban segítségre szorultak 2013. szeptemberéig, amíg a II. rendű felperes a végállapota ki nem alakult. Ezeknek a tevékenységeknek az elvégzése a IV. rendű felperes munka- és szabadidejének jelentős részét igénybe vette. A IV. rendű felperes ezért sikerrel bizonyította, hogy a 6 hónap fizetés nélküli szabadságra, illetve azt követően személy² egyéni vállalkozóval fennállt munkaviszonya közös megegyezéssel történő megszüntetésére a szülei ápolásával, gondozásával, szállításával, illetve a baleset miatt megváltozott élethelyzetével okozati összefüggésben került sor. A IV. rendű felperes ennél fogva a régi Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján elmaradt haszonként igényt tarthatott arra a munkabérből származó jövedelemre, amitől a fizetés nélküli szabadsága idején, majd személy²nél fennállt munkaviszonya megszüntetésének következményeként esett el. Az alperes 4 hónap időtartamra elismerte a IV. rendű felperes keresetvesztését. A IV. rendű felperes ezt meghaladó, a 2013. januártól 2014. júniusig terjedő időszakra vonatkozó követelésével kapcsolatban a Fővárosi Ítéltábla elfogadta a 78. és a 88. sorszámú keresetösszesítésekben a régi Ptk. 356. §-ában és 357. §-ában foglaltaknak megfelelően levezetett számítást, az alperest a személy²nél fennálló munkaviszonyból eredő jövedelem elvesztéséből eredő kár megtérítése címén - a fellebbezési kérelemnek megfelelően - 2.486.659 forint és annak keresetben megjelölt, 2013. július 25. napjától a kifizetésig járó régi Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte az alperest.

[91] A IV. rendű felperes a szülei balesetét követően 2012. július 25-től a munkáltatójától hat hónapi fizetés nélküli szabadságot kapott, kb. egy hónapig a szüleit kórházban kezelték. A IV. rendű felperes a fizetés nélküli szabadság idején a teljes munkaidejét szülei ápolására, gondozására, segítségére fordíthatta, a kórházban töltött idő alatt pedig a IV. rendű felperesnek még nem kellett ápolnia és gondoznia a szüleit. A IV. rendű felperes nyilatkozata szerint az unokanővére a házkörűli munkát kisebb részben ellátta, füvet nem nyírt, a főzésben a nagyszülők is segítettek, a II. rendű felperes is nyilatkozott arról, hogy a kötözésben a IV. rendű felperes és a II. rendű felperes édesanyja is segített. A fellebbezésben foglaltakkal szemben, bár a IV. rendű felperesre hárult a terhek nagyobb része, nem minden háztartási és házkörűli munkát, gondozási feladatot kellett egyedül a IV. rendű felperesnek ellátnia. A felperesek fellebbezésében hivatkozott tanú1 nyilatkozatából és a IV. rendű felperes előadásából is az volt megállapítható, hogy a IV. rendű felperesnek az V. rendű felperes bevételforrását jelentő honlappal napi két-három órát kellett foglalkoznia. A fentiekre figyelemmel az alperes helyesen hivatkozott arra, hogy az I., a II. és a IV. rendű felperesek megváltozott élethelyzetéből nem következett az, hogy a IV. rendű felperes naponta két órát sem tudott szánni a számára fontos honlapra, ezért hiányzik a releváns okozati összefüggés az V. rendű felperestől származó jövedelem elvesztéséből eredő kár keletkezése és a baleset

bekövetkezése között. A Fővárosi Ítéltábla utal arra is, hogy a IV. rendű felperestől a régi Ptk. 340. § (1) bekezdése alapján az adott helyzetben általában elvárható volt a kárelhárítási és a kárenyhítési kötelezettség teljesítése körében, hogy az egyszemélyes cégében végzett napi két óra személyes közreműködésével előzze meg az V. rendű felperestől származó jövedelmének az elvesztését. A kárelhárítási és kárenyhítési kötelezettségének megszegéséből eredő kárait a IV. rendű felperes nem érvényesítheti az alperessel szemben.. A Fővárosi Ítéltábla az V. rendű felperessel kapcsolatos tagi jövedelem veszteség kapcsán ezért – a fenti eltérő indokolásra figyelemmel – a keresetet elutasító elsőfokú bírósági döntéssel egyetértett.

[92] A IV. rendű felperes a kimutatása (78. sorszámú irat) szerint az általa érvényesített időszakon belül 2013. júniustól – 2014. júniusáig volt keresőképtelen, ez idő alatt azonban – a IV. rendű felperes által elvégzett számítást figyelembe véve – igazolt jövedelemvesztesége – a társadalombiztosítási ellátásokra tekintettel – nem keletkezett 2013. júniustól 2014. június végéig havi 92.910 forintot (a bruttó jövedelem 18,5 %-val csökkentett összeget) számítva a IV. rendű felperes társadalombiztosítási ellátásokat nem tartalmazó, de személyi jövedelemadóval terhelt elérhető jövedelme 1.114.920 forint volt, a IV. rendű felperes ugyanakkor a kimutatása szerint nettó 1.183.853 forint, bruttósítva 1.389.100 forint táppénzt kapott, így a IV. rendű felperesnek folyósított táppénz meghaladta az ebben az időszakban elérhető jövedelmet.

[93] A balesetből eredően a korábban kifejtetteknek megfelelően a IV. rendű felperes személyiségi joga sérült, és pszichés egészsége is károsodott, ezért részére a régi Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján nem vagyoni kártérítésként olyan összegű kárpótlást kellett megállapítani, amely arányban áll az őt ért nem vagyoni sérelmekkel, és e sérelmeket hozzávetőlegesen egyenértékű másnemű vagyoni előnnyel kiegyensúlyozza. A szakértői vélemény alapján a baleset következtében megváltozott életvitel és a fokozottabb fizikai megterhelés átmeneti állapotrosszabbító hatással bírt a IV. rendű felperes mozgásszervi problémáira. A IV. rendű felperes helyesen hivatkozott arra, hogy a pszichés egészségkárosodása jelentős súlyú. Bár a IV. rendű felperes pszichés egészségkárosodásának hátterében több ok is áll, pszichés tüneteinek felszínre kerülése egyértelműen a szüleit ért balesetre vezethető vissza, a tünetek kialakulásában döntő jelentősége van a IV. rendű felperes baleset miatt megváltozott élethelyzetének, és a IV. rendű felperes jelenleg 60 %-os egészségkárosodásban is jelentős, 30 %-os szerepet játszik. A Fővárosi Ítéltábla ezért a IV. rendű felperes életkorát, a rá nézve súlyos következményeket, a munkaképesség csökkenésének mértékét nyomatékkan értékelve 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítést látott arányban állónak a IV. rendű felperest ért nem vagyoni hátrányok hozzávetőleges kompenzálására annak figyelembevételével is, hogy a depressziós tünetegyüttes nem kizárólag a baleset okozta megváltozott élethelyzetre, életeseményekre vezethető vissza.

[94] A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az V. rendű felperes keresetét elutasító elsőfokú döntéssel is a IV. rendű felperes keresetvesztesége kapcsán kifejtett, illetve a következő indokokra figyelemmel:

[95] A Fővárosi Ítéltábla a fentebb kifejtettek szerint nem fogadta el, hogy a IV. rendű felperes a szüleit ért baleset, - szüleinek ápolása, gondozása, segítése - miatt esett el az V. rendű alperestől származó jövedelmétől. Mivel a IV. rendű felperes az V. rendű felperes személyesen közreműködő tagjaként a szülei ellátása mellett is akadálytalanul tudta volna működtetni az V. rendű felperest, az V. rendű felperes bevételkiesése sem hozható okozati összefüggésbe az I. és a II. rendű felpereseket ért balesettel. Az V. rendű felperes olyan megbízások – nagyobb részt 2012. novemberi, decemberi – megszüntetésére alapított az elmaradt vagyoni előny megtérítése iránti keresetét, amelyek megszüntetésének időpontjában a IV. rendű felperes fizetés nélküli szabadságon volt, pszichés egészségromlásból eredő munkaképtelenség még nem akadályozta őt a munkavégzésben. Az egyszemélyes cég tulajdonosától a cégben elvárható személyes közreműködés elmulasztásából eredő bevételkiesés mint kár megtérítését okozati összefüggés hiányában, illetve a régi Ptk. 340. § (1) bekezdése alapján az V. rendű felperes sem követelheti. Az elsőfokú bíróság ugyanezen okból helytállóan állapította meg azt is, hogy nem érvényesíthető kárként az adózói kötelezettség elmulasztásából eredő költség (mulasztási bírság), mert amikor teljesíteni kellett volna ezeket a kötelezettségeket a IV. rendű felperes nem volt pszichés okból keresőképtelen állapotban. Jogszabályi kötelezettség felróható elmulasztására kártérítés iránti követelés nem alapítható. A társadalombiztosítással kapcsolatos jogszabályi kötelezettségek károsult munkaadója részéről történő teljesítése a régi Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján nem minősül a károsult vagyonában bekövetkezett csökkenésnek vagy a vagyoni hátrány kiküszöböléséhez, illetve csökkentéséhez szükséges költségnek.

[96] Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a per fő tárgya tekintetében részben, a rendelkező rész szerint megváltoztatta.

[97] A felperesek fellebbezésének részbeni eredményességét figyelembe véve az elsőfokú és másodfokú pernyertesség-pervesztesség aránya a következők szerint alakult: Az I. rendű felperes elsőfokon 63 %-ban volt pernyertes, másodfokon teljes egészében pernyertes lett. A II. rendű felperes pernyertessége elsőfokon 80 % volt, másodfokon 75 %. A III. rendű alperes elsőfokon 80 %-ban volt pernyertes, másodfokon teljes egészében pernyertes lett. A IV. rendű felperes első és másodfokon egyaránt 50 %-ban lett pernyertes. Az V. rendű felperes első és másodfokon is teljes egészében pervesztett lett.

[98] Az elsőfokú bíróság a fentiekre tekintettel helytálló döntést hozott a IV. rendű felperes tekintetében azzal, hogy a régi Pp.81. § (1) bekezdésének második fordulata alapján a IV. rendű felperest és az alperest kötelezte az elsőfokú eljárásban felmerült saját költségeik viselésére. Ezt meghaladóan a felperesi fellebbezések részbeni eredményessége folytán a régi Pp. 81. § (1) bekezdés második fordulata helyett a régi Pp. 81. § (1) bekezdés első fordulatának rendelkezését kellett alkalmazni. A Fővárosi Ítéltábla ezért a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet perköltség viselésére vonatkozó rendelkezéseit részben megváltoztatta, és a régi Pp 81. § (1) bekezdés első fordulata alapján a pernyertesség-pervesztesség arányát figyelembe véve a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a), b) pontjai alapján megállapított felperesi és alperesi képviselői munkadíjak összeszámításával az I., aII. és a III. rendű felperesek esetében az ügyvédi munkadíjat az IM rendelet 4/A. § alapján áfával terhelten, az alperes esetében áfa nélkül kötelezte a rendelkező részben foglalt

összegű perköltségek megfizetésére az alperest, illetve az V. rendű felperest. Az elsőfokú bíróság illetékre viselésére vonatkozó rendelkezései tekintetében a fellebbezések részbeni eredményessége nem érintette, hogy az alperes összességében nagyságrendileg fele részben lett pernyertes, az I., a II. és a IV. rendű felperesek pedig a személyes költségmentességükre figyelemmel illeték megfizetésére nem voltak kötelezhetőek.

[99] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezések részbeni eredményességére, a másodfokú eljárásban a felek fentebb megállapított pernyertességének arányára figyelemmel a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a), b) pontjai és (5) bekezdése alapján megállapított felperesi és alperesi képviselői munkadíjak pernyertesség arányában történő összeszámításával, az I., a II. és a III. rendű felperesek esetében az ügyvédi munkadíjat az IM rendelet 4/A. § alapján áfával terhelten, az alperes esetében áfa nélkül kötelezte a rendelkező részben foglalt összegű másodfokú perköltségek megfizetésére az alperest, illetve az V. rendű felperest. A IV. rendű felperes és az alperes közel egyenlő pernyertességének-pervesztességének arányára tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a régi Pp. 81. § (1) bekezdése alapján úgy rendelkezett, hogy ezt meghaladóan a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket a IV. rendű felperes és az alperes maga köteles viselni.

[100] A le nem rótt fellebbezési illeték viseléséről a Fővárosi Ítéltábla a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, 14. §-a alapján határozott annak figyelembevételével, hogy az alperes az általa le nem rótt 793.763 forint fellebbezési illetéket teljes egészében, valamint a felperesek által le nem rótt 2.500.000 forint illetéket a felperesek fellebbezésének részbeni eredményességére figyelemmel részben volt köteles viselni. 1.100.000 forintot kellett megfizetnie az V. rendű felperesnek, míg a fennmaradó 650.000 forintot a II. és a IV. rendű felperesek személyes költségmentessége folytán az állam terhén marad.

[101] A Fővárosi Ítéltábla tájékoztatja az alperest és az V. rendű felperest, hogy a kereseti és a fellebbezési illeték az Itv. 78. § (4) bekezdése szerint egyaránt a határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé. Az illeték megfizetése során a közleményben fel kell tüntetni az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát [30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés e) pont].

Budapest, 2023. március 28.

dr. Lente Sándor s.k.
s.k.

dr. Istenes Attila s.k.

dr. Csóka István

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró